

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

BRATISLAVA

2024

POSTAVENIE MSP V ZAHRANIČNOM OBCHODE SR 2022

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2024

Všetky práca vyhradené.

Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam tabuliek, máp a grafov	4
Zoznam skratiek	6
Úvod.....	7
1 Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v roku 2022.....	8
2 Vývoj vývozu v roku 2022 z pohľadu MSP	9
2.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP	11
2.1.1 Vývoz high-tech tovarov	14
2.2 Teritoriálna štruktúra vývozu MSP	15
2.2.1 Vývoz MSP do krajín EÚ	16
2.2.2 Vývoz MSP do krajín mimo EÚ	19
2.3 Odvetvové členenie celkového vývozu MSP	22
2.4 Regionálna štruktúra vývozu MSP	24
2.5 Početnosť vyvážajúcich MSP	26
3 Vývoj dovozu v roku 2022 z pohľadu MSP	29
3.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP	31
3.1.1 Dovoz high-tech tovarov	33
3.2 Teritoriálna štruktúra dovozu MSP	34
3.2.1 Dovoz MSP z krajín EÚ	36
3.2.2 Dovoz MSP z krajín mimo EÚ	39
3.3 Odvetvové členenie celkového dovozu MSP	41
3.4 Regionálna štruktúra dovozu MSP	43
3.5 Početnosť dovážajúcich MSP	45
4 Vývoj salda obchodnej bilancie MSP	47
5 Postavenie MSP v zahraničnom obchode v SR a v krajinách EÚ	49
5.1 Početnosť vyvážajúcich a dovážajúcich MSP	52
Záver.....	53
Metodické poznámky	55
Zoznam použitej literatúry.....	58

Zoznam tabuliek, máp a grafov

Tabuľky

Tabuľka 1: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022/2021.....	9
Tabuľka 2: Komoditná štruktúra vývozu MSP v roku 2022.....	12
Tabuľka 3: Objem vývozu podľa teritoriálnych oblastí v roku 2022.....	15
Tabuľka 4: Štruktúra vývozu do krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022/2021.....	16
Tabuľka 5: Teritoriálna štruktúra vývozu slovenských MSP do krajín EÚ v roku 2022.....	17
Tabuľka 6: Štruktúra vývozu do krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022/2021.....	19
Tabuľka 7: Teritoriálna štruktúra vývozu slovenských MSP do krajín mimo EÚ v roku 2022.....	20
Tabuľka 8: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2022.....	23
Tabuľka 9: Početnosť vývozcov tovaru v rokoch 2022 a 2021.....	26
Tabuľka 10: Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP a podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v roku 2022.....	27
Tabuľka 11: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022.....	30
Tabuľka 12: Komoditná štruktúra dovozu MSP v roku 2022.....	31
Tabuľka 13: Objem dovozu podľa teritoriálnych oblastí v roku 2022.....	34
Tabuľka 14: Štruktúra dovozu z krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022/2021.....	36
Tabuľka 15: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v roku 2022.....	37
Tabuľka 16: Štruktúra dovozu z krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022.....	39
Tabuľka 17: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v roku 2022.....	40
Tabuľka 18: Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2022.....	42
Tabuľka 19: Početnosť dovozcov tovaru v roku 2022/2021.....	45
Tabuľka 20: Štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ.....	49
Tabuľka 21: Štruktúra dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ.....	51

Mapy

Mapa 1: Regionálna štruktúra celkového vývozu MSP podľa krajov SR v roku 2022.....	24
Mapa 2: Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP podľa krajov SR v roku 2022.....	44

Grafy

Graf 1: Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v rokoch 2013-2022.....	8
Graf 2: Objem celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022.....	10
Graf 3: Objem celkového vývozu MSP podľa právnej formy v roku 2022.....	10
Graf 4: Trend vývoja vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2011 = 100).....	11
Graf 5: Celkový objem a medziročná zmena vývozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v roku 2022 (v mil. Eur).....	13
Graf 6: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze najvýznamnejších komodít v roku 2022.....	13
Graf 7: Objem vývozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2018 – 2022.....	14
Graf 8: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2022.....	16
Graf 9: Celkový objem a medziročná zmena vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v roku 2022/2021.....	18
Graf 10: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín EÚ v roku 2022.....	18
Graf 11: Celkový objem a medziročná zmena vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v roku 2022/2021.....	21
Graf 12: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2022.....	22
Graf 13: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2022.....	23
Graf 14: Regionálna štruktúra vývozu MSP a veľkých podnikov v roku 2022.....	25
Graf 15: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajinách SR v roku 2022.....	26
Graf 16: Veľkostná štruktúra vyvážajúcich podnikateľských subjektov v roku 2022.....	27
Graf 17: Štruktúra vyvážajúcich MSP podľa právnej formy v roku 2022.....	27
Graf 18: Medziročný vývoj podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP.....	28
Graf 19: Objem celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022.....	29
Graf 20: Objem celkového dovozu MSP podľa právnej formy v roku 2022.....	29

Graf 21: Trend vývoja dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2011 = 100)	30
Graf 22: Celkový objem a medziročná zmena dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v roku 2022	32
Graf 23: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze najvýznamnejších komodít v roku 2022	33
Graf 24: Objem dovozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov	34
Graf 25: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2022	35
Graf 26: Teritoriálna štruktúra dovozu (krajiny) MSP v absolútnych hodnotách v roku 2022	36
Graf 27: Celkový objem a medziročná zmena dovozu MSP z 10 najvýznamnejších krajín EÚ v roku 2022/2021	38
Graf 28: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín EÚ v roku 2022	38
Graf 29: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín mimo EÚ v roku 2022	41
Graf 30: Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2022	43
Graf 31: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v kraji SR v roku 2022	44
Graf 32: Veľkostná štruktúra dovážajúcich podnikateľských subjektov v roku 2022	46
Graf 33: Štruktúra dovážajúcich MSP podľa právnej formy v roku 2022	46
Graf 34: Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov v rokoch 2011 – 2022	47
Graf 35: Aktívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v roku 2022	47
Graf 36: Pasívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v roku 2022	48
Graf 37: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v rokoch 2021 (podľa krajín EÚ)	50
Graf 38: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2021 (podľa krajín EÚ)	50
Graf 39: Podiel vyvážajúcich MSP v sektore priemyslu v roku 2021 (porovnanie v rámci vybraných členských krajín EÚ)	52
Graf 40: Podiel dovážajúcich MSP v sektore priemyslu v roku 2021 (porovnanie v rámci členských krajín EÚ)	52

Zoznam skratiek

BA	Bratislavský kraj
BB	Banskobystrický kraj
b. c.	bežné ceny
EÚ	Európska únia
FO	fyzická osoba
HDP	hrubý domáci produkt
HS	harmonizovaný systém
KE	Košice
MSP	malé a stredné podniky
NBS	Národná banka Slovenska
NR	Nitra
p. b.	percentuálne body
PO	Prešovský kraj
SBA	Slovak Business Agency
SITC	Štandardná medzinárodná obchodná klasifikácia (z angl. Standard International Trade Classification)
SK NACE	Štatistická klasifikácia ekonomických činností
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TN	Trenčiansky kraj
TT	Trnavský kraj
ZO	zahraničný obchod
TN	Trenčiansky kraj
TT	Trnavský kraj
ZA	Žilinský kraj

Úvod

Vývoj slovenskej ekonomiky, vzhľadom na relatívne vysokú úroveň miery vonkajšej otvorenosti hospodárstva, úzko súvisí s vývojom na zahraničných trhoch. Vzhľadom na ich vzájomné silné prepojenie to môže so sebou prinášať aj určité riziká spojené s externým prostredím.

Malé a stredné podniky (MSP) zohrávajú v slovenskom hospodárstve jednu z kľúčových úloh, najmä v oblasti tvorby pracovných miest, tvorby pridanej hodnoty, ako aj v rozvoji regiónov. V roku 2022 dosiahli malé a stredné podniky 74,9 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,3% na zamestnanosti v hospodárstve SR¹. Viac ako polovicou sa MSP podieľajú na vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnom podnikovom sektore. Napriek tomu, v zahranično-obchodnej výmene Slovenska pretrváva dominantné postavenie veľkých podnikov.

Dokument prezentuje postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode Slovenska, ktorý je spracovaný na základe definitívnych údajov o zahraničnom obchode 2022. Cieľom predloženej štúdie je analyzovať z rôznych perspektív vývoj vývozu a dovozu na Slovensku s hlavným ťažiskom na veľkostnú kategóriu malých a stredných podnikov.

Analýza je rozdelená do piatich kapitol. Prvá kapitola je venovaná stručnému zhodnoteniu vývoja zahraničného obchodu na Slovensku v roku 2022. Druhá kapitola je zameraná na podrobnejšie analyzovanie vývozu malých a stredných podnikov zo Slovenska (z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov), a to v rámci komoditnej, teritoriálnej, odvetvovej a regionálnej štruktúry vyvážajúcich podnikov. Podrobnejšou analýzou dovozu v rámci obdobných štruktúr sa zaoberá tretia kapitola. Štvrtá kapitola sa zameriava na zhodnotenie vývoja salda obchodnej bilancie so špecifickým zameraním sa na malé a stredné podniky. Piata kapitola sa venuje komparatívnej analýze postavenia MSP v zahraničnom obchode SR s postavením MSP v zahraničnom obchode v jednotlivých členských krajinách EÚ.

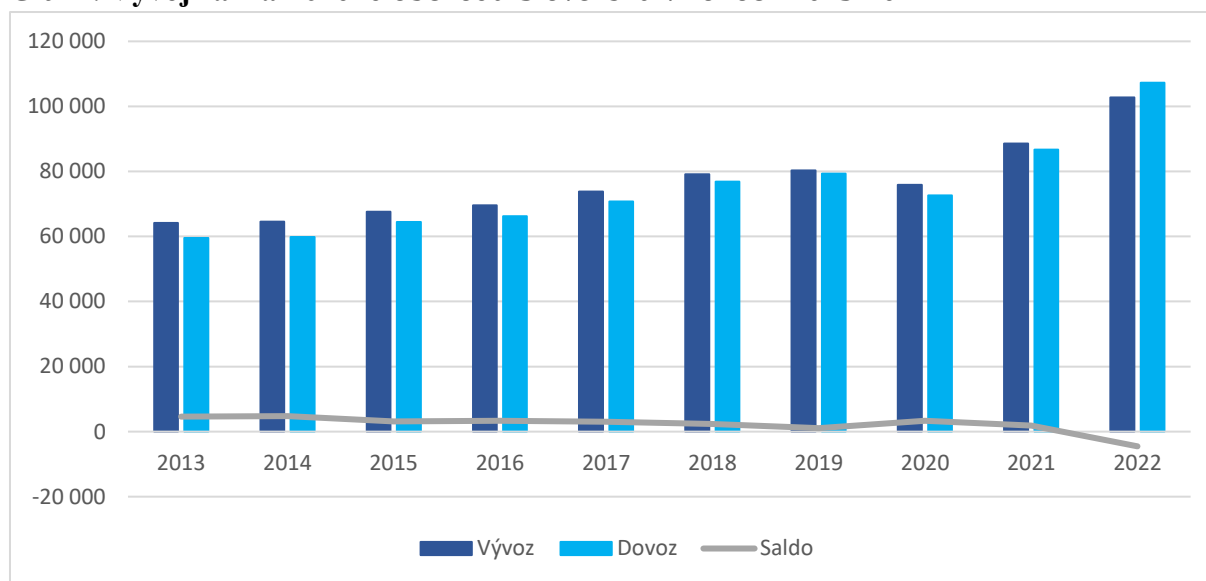
¹ Zdroj: SBA, Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2022.

1 Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v roku 2022

Podľa údajov ŠÚ SR sa zo Slovenska v roku 2022 vyviezli tovary v hodnote 102 786,1 mil. Eur. Vývoz si zachoval aj v roku 2022 vysokú dynamiku rastu, v medziročnom porovnaní vzrástol o 16,1 %.

Oproti roku 2021 sa významne zvýšil aj dovoz tovaru (o 23,8 %). Hodnota dovezeného tovaru predstavovala v absolútnom vyjadrení 107 310,2 mil. Eur. Saldo zahraničného obchodu bolo pasívne, v objeme 4 524,1 mil. Eur. Pasívne saldo zahraničného obchodu bolo dosiahnuté po predchádzajúcom 14 ročnom pozitívnom vývoji, kedy vývoz každoročne prevyšoval hodnotu dovozu.

Graf 1: Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v rokoch 2013-2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR.

Z hľadiska tovarovej štruktúry celkového vývozu Slovenska v roku 2022 (podľa tried Harmonizovaného systému) rozhodujúci podiel tvorili vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia (31,1 %), stroje, prístroje, el. zariadenia (27,8 %), základné kovy a výrobky zo základných kovov (10,8 %) a nerastné výrobky (5,6 %).

Na druhej strane z pohľadu tovarovej štruktúry celkového dovozu Slovenska v roku 2022 (podľa tried Harmonizovaného systému) tvoril rozhodujúci podiel dovoz strojov, prístrojov a el. zariadení (30,1 %), nerastných výrobkov (15,2 %), vozidiel, lietadiel, plavidiel a dopravných zariadení (14,9 %) a základných kovov a výrobkov zo základných kovov (9,8 %).

Z teritoriálneho hľadiska v rámci hlavných ekonomických zoskupení vzrástol vývoz do krajín EÚ o 16,6 % a do krajín OECD o 16,2 %. Oproti roku 2021 sa z hľadiska teritoriálnej štruktúry v rámci hlavných ekonomických zoskupení zvýšil dovoz z krajín EÚ o 19,8 % a z krajín OECD o 14,0 %.²

² ŠÚ SR. Definitívne údaje zahraničného obchodu za rok 2022.

2 Vývoj vývozu v roku 2022 z pohľadu MSP

V roku 2022 dosiahli malé a stredné podniky najvýraznejší rast vývozu za obdobie predchádzajúcej dekády. **Vývoz MSP sa v medziročnom porovnaní zvýšil o takmer jednu pätinu (o 19,5 %).** V absolútnom vyjadrení dosiahol **24 181,8 mil. Eur.**³ Podiel malých a stredných podnikov na celkovom objeme vývozu sa zvýšil o 0,7 p. b. na 29,7 %⁴. Na vysokú dynamiku rastu vývozu MSP pozitívne vplýval najmä vývoz mikropodnikov a stredných podnikov.

Podľa štruktúry celkového vývozu z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, objem vývozu mikropodnikov (s počtom zamestnancov 0 až 9, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov) dosiahol v roku 2022 hodnotu 6 721,8 mil. Eur. Objem vývozu malých podnikov (s počtom zamestnancov 10 až 49) bol na úrovni 5 453,5 mil. Eur a vývoz stredných podnikov (s počtom zamestnancov 50 až 249) dosiahol 12 006,4 mil. Eur. Na porovnanie, vývoz veľkých podnikov (s počtom 250 a viac zamestnancov) predstavoval 54 859,5 mil. Eur.

Tabuľka 1: **Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022/2021**

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu (bez zahraničných osôb)			
	2021	2022		
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	Index 2022/2021
Mikropodniky (0-9)	5 608,2	6 721,8	8,3%	119,9
Malé podniky (10-49)	4 775,2	5 453,5	6,7%	114,2
Stredné podniky (50-249)	9 847,4	12 006,4	14,8%	121,9
Veľké podniky (250+)	48 442,5	54 859,5	67,4%	113,2
MSP (0-249)	20 230,7	24 181,8	29,7%	119,5
Imputácia vývozu ⁵	1 051,5	2 307,4	2,8%	219,4
Spolu	69 724,6	81 348,7	100,0%	116,7
Celkový objem vývozu v roku 2022 vrátane vývozu zahraničných osôb	mil. Eur		podiel MSP (0-249)	
	102 786,1		23,5%	

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V prípade započítania vývozu zahraničných osôb by podiel MSP na celkovom objeme vývozu v roku 2022 predstavoval 23,5 %.

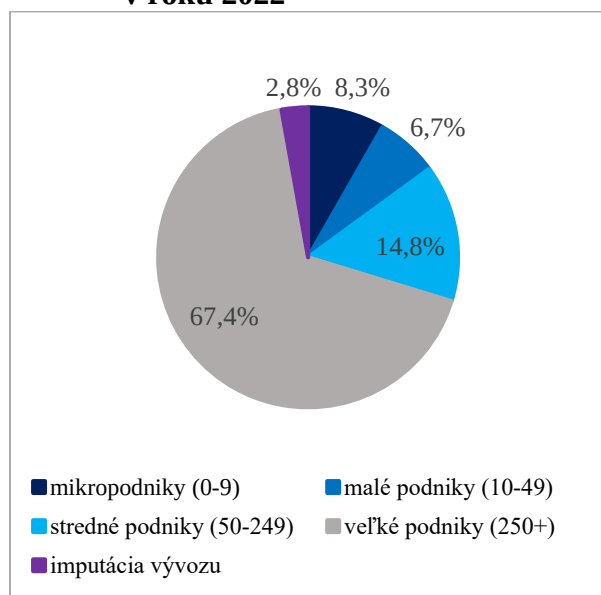
Na celkovej hodnote vývozu malých a stredných podnikov (24 181,8 mil. Eur) mali v roku 2022, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch rozhodujúci podiel právnické osoby – podniky (99,0%, resp. realizovali vývoz v objeme 23 930,7 mil. Eur). Podiel vývozu fyzických osôb – podnikateľov predstavoval 1,0 % z celkového objemu vývozu MSP, t. j. realizovali vývoz v objeme 251,1 mil. Eur.

³ V zmysle metodiky spracovania je štruktúra vývozu prezentovaná na základe definitívnych údajov ZO, z ktorých boli vylúčené operácie vykonávané zahraničnými osobami.

⁴ Z dôvodu zaokrúhľovania sa môžu percentuálne údaje líšiť od 100% o±1. Toto upozornenie platí aj pre ďalšie údaje v tomto dokumente.

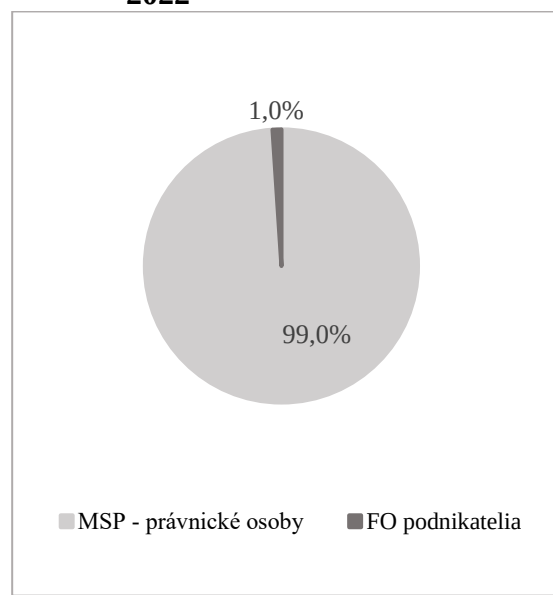
⁵ V súvislosti so zavedením novej metodiky (bližšie informácie v kapitole 6) sa začali do štatistiky zahraničného obchodu imputovať hodnoty vybraných obchodných operácií (pre plyn a elektrinu). Z tohto dôvodu metodika použitá v predchádzajúcich ročníkoch nie kompatibilná s novou metodikou.

Graf 2: Objem celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Graf 3: Objem celkového vývozu MSP podľa právnej formy v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

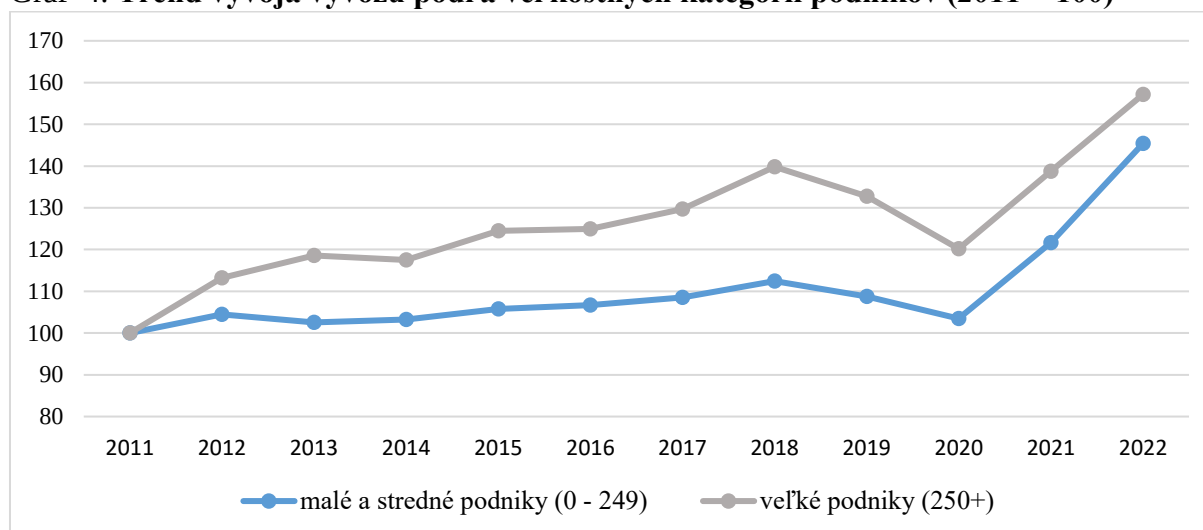
Všetky veľkostné kategórie MSP preukázali výrazný medziročný rast vývozu. Objem vývozu mikropodnikov sa medziročne zvýšil o 1 113,6 mil. Eur a malých podnikov o 678,3 mil. Eur. V rámci stredných podnikov sa hodnota vyvezeného tovaru zvýšila o 2 159,0 mil. Eur.

Dlhodobo výrazne nižší podiel malých a stredných podnikov na celkovom vývoze oproti ostatným ekonomickým kategóriám (tržby, pridaná hodnota, zamestnanosť) súvisí aj so skutočnosťou, že malé a stredné podniky obvykle realizujú aj nepriamy vývoz prostredníctvom subdodávok komponentov pre veľké podniky, ktoré následne umiestňujú hotové výrobky na zahraničné trhy.

Trend dlhodobého vývoja vývozu⁶ podľa veľkostných kategórií podnikov, ktorý je prezentovaný v nižšie uvedenom grafe, poukazuje na výraznejšiu dynamiku vývozu veľkých podnikov v ako v prípade malých a stredných podnikov. Vývoz MSP vykazoval pozitívne tendencie až do roku 2018, po ktorom došlo v nasledujúcich dvoch rokoch k jeho poklesu. V ďalších dvoch rokoch 2021-2022 dosahoval vývoz MSP opäť dynamický rast.

⁶ Údaje uvedené v grafoch, ktoré zobrazujú trendy vývoja, sú v súlade s upravenou metodikou, ku ktorej pristúpil ŠÚ SR v roku 2019. Z tohto dôvodu metodika použitá v starších ročníkoch vydaných dokumentov *Postavenia MSP v ZO*, nie je kompatibilná s novou metodikou.

Graf 4: Trend vývoja vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2011 = 100)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR.

2.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP

Komoditná štruktúra vývozu MSP je charakterizovaná vysokou mierou koncentrácie komoditných skupín. V roku 2022 dosiahlo 5 najvýznamnejších komoditných skupín v rámci vývozu malých a stredných podnikov dve tretiny (66,8 %) z celkového objemu vývozu MSP.

Z pohľadu bližšej špecifikácie komoditnej štruktúry vývozu malých a stredných podnikov dominoval podľa tried harmonizovaného systému aj **v roku 2022 vývoz strojov, prístrojov, elektronických zariadení**. Z celkového objemu vývozu MSP, **ich podiel dosiahol 25,3 %**, resp. v absolútnom vyjadrení bol objem vývozu strojov, prístrojov, el. zariadení na úrovni 6 106,8 mil. Eur.

Medzi ďalšie významné vývozné komodity MSP patrili aj: základné kovy a výrobky z nich (17,8 %, resp. v objeme 4 298,6 mil. Eur), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (10,8 %, resp. v objeme 2 612,5 mil. Eur), plasty, kaučuk a výrobky z nich (7,2 %, resp. v objeme 1 751,5 mil. Eur) a rastlinné výrobky (5,7 %, resp. v objeme 1 389,0 mil. Eur).

Medzi ďalšie dôležité komodity z pohľadu dosiahnutého podielu na objeme vývozu MSP patrili:

- výrobky chemického priemyslu s podielom 5,3 %,
- výrobky potravinárskeho priemyslu s podielom 4,5 %,
- rôzne priemyselné výrobky s podielom 3,9 %,
- drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie 3,4 %.

Tabuľka 2: Komoditná štruktúra vývozu MSP v roku 2022

Komoditná štruktúra	Zastúpenie MSP na celkovom objeme vývozu MSP
XVI. Stroje, prístroje, el. zariadenia	25,3%
XV. Základné kovy a výrobky z nich	17,8%
XVII. Vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia	10,8%
VII. Plasty, kaučuk a výrobky z nich	7,2%
II. Rastlinné výrobky	5,7%
VI. Výrobky chemického priemyslu	5,3%
IV. Výrobky potravinárskeho priemyslu	4,5%
XX. Rôzne priemyselné výrobky	3,9%
IX. Drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie	3,4%
XI. Textilie a textilné výrobky	3,0%
I. Živé zvieratá, živočíšne výrobky	2,3%
V. Nerastné výrobky	2,0%
X. Buničina, celulóza, papier	1,9%
XVIII. Prístroje optické, meracie, hud.nástroje	1,9%
XIII. Výrobky z kameňa, sadry, cementu	1,2%
III. Živočíšne a rastlinné tuky, oleje, vosky	0,9%
XII. Obuv, klobúky, dáždnyky	0,9%
Nešpecifikované	0,4%
XIV. Perly, drahokamy, drahé kovy	0,3%
VIII. Surové kože, kožky, usne	0,2%
XIX. Zbrane a strelivo; ich časti a príslušenstvo	-
XXI. Umelecké diela, zberateľské predmety	-

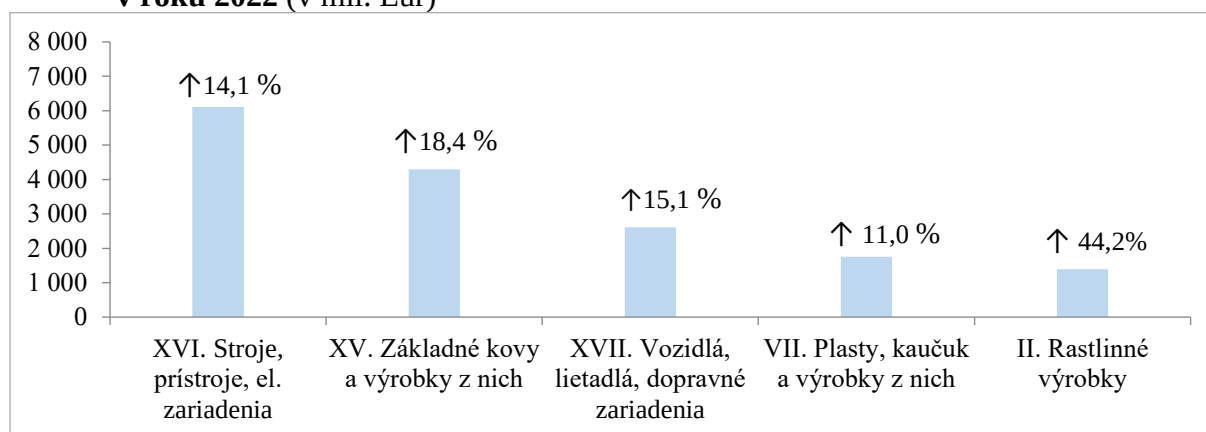
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci porovnania komoditnej štruktúry vývozu MSP, medziročne **najvýraznejšie vzrástol v absolútnej hodnote vývoz strojov, prístrojov a el. zariadení** (o 756,4 mil. Eur), základných kovov a výrobkov z nich (668,5 mil. Eur) a rastlinných výrobkov o 425,4 mil. Eur. Naopak, **v absolútnej hodnote medziročne poklesol vývoz rôznych priemyselných výrobkov, drahých kovov a surovej kože a kožíek.**

V Grafe 5 je znázornený medziročný vývoj vývozu piatich najdôležitejších komodít MSP,⁷ ktorý bol sprevádzaný opätovným rastom objemu vývozu vo všetkých piatich najvýznamnejších komoditách za rok 2022. V rámci objemu vývozu strojov, prístrojov a el. zariadení, ktoré sú za posledné roky najvýznamnejšou komoditou vývozu bol v medziročnom porovnaní zaznamenaný jeho nárast o 14,1 %. Ešte významnejší medziročný nárast zaznamenal vývoz rastlinných výrobkov (o 44,2 %) a základných kovov a výrobkov z nich (o 18,4 %). Medziročne vzrástol aj objem vývozu vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení (o 15,1 %) a plastov, kaučuku, a výrobkov z nich (o 11,0 %).

⁷ V roku 2022 tvorilo 5 najvýznamnejších komodít 68,3 % z celkového vývozu MSP.

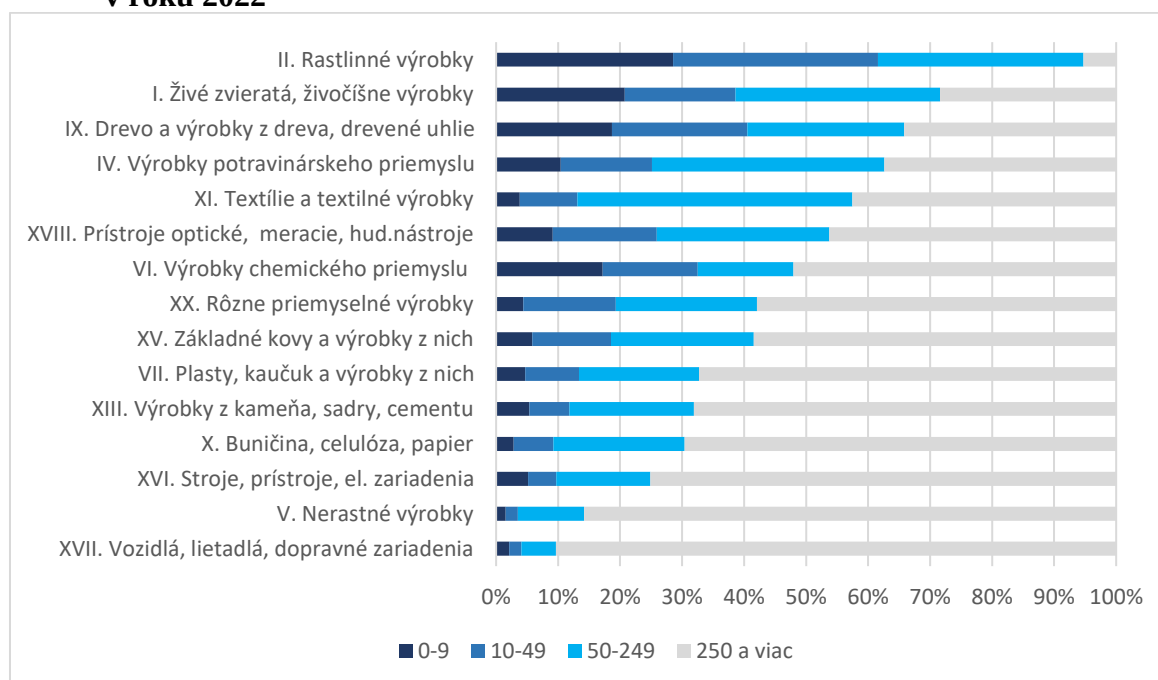
Graf 5: Celkový objem a medziročná zmena vývozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v roku 2022 (v mil. Eur)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z hľadiska najdôležitejších pätnástich vývozných komodít MSP v roku 2022 (Graf 6)⁸ zastávali malé a stredné podniky najvýraznejšie zastúpenie na vývoze rastlinných výrobkov. Podiel MSP tvoril 94,7 %. Len viac ako 5 % podiel predstavoval vývoz veľkých podnikov. Malé a stredné podniky mali rozhodujúce zastúpenie aj na objeme vývozu živých zvierat, živočíšnych výrobkov (71,6 %), dreva, výrobkov z dreva, dreveného uhlia (65,8 %), výrobkov potravinárskeho priemyslu (62,6 %), textílií a textilných výrobkov (57,5 %) a prístrojov optických, meracích, hud. nástrojov (53,8 %).

Graf 6: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze najvýznamnejších komodít v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Naopak, v roku 2022 sa MSP najmenej podieľali na objeme vývozu vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení (9,7 %), nerastných výrobkov (14,2 %), strojov, prístrojov a elektronických zariadení (24,9 %) a buničiny, celulózy, papiera (30,4 %).

⁸ Najvýznamnejšie komodity uvedené v Grafe 6 tvoria 97,4 % z celkového vývozu MSP.

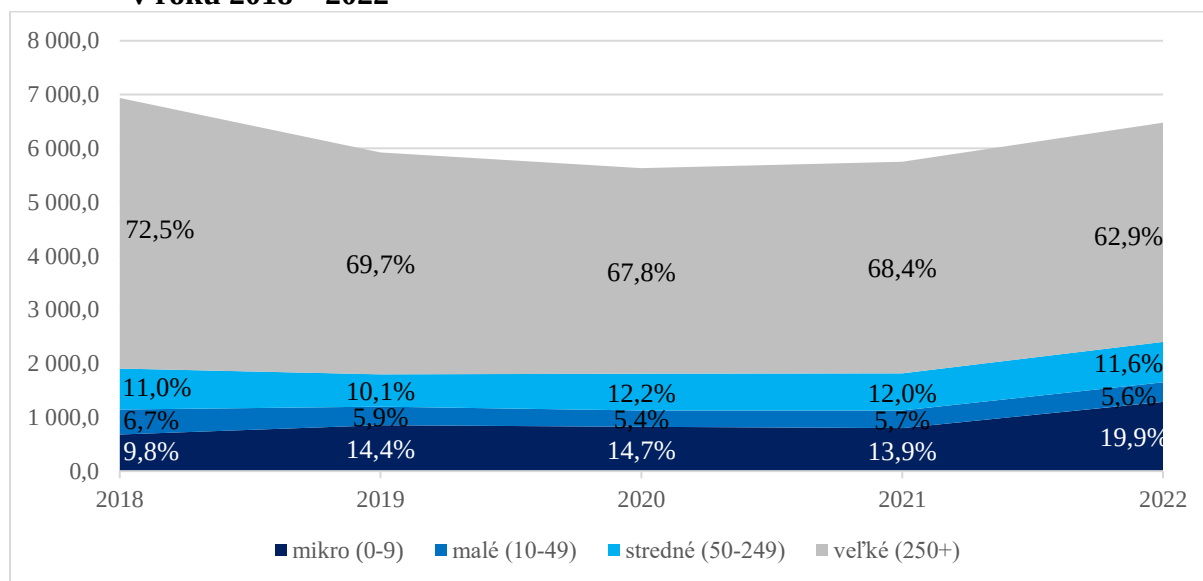
2.1.1 Vývoz high-tech tovarov

Štatistické údaje o obchodnej výmene tovarov s vysokou technológiou (high-tech tovary) patria medzi ukazovatele, pomocou ktorých je možné hodnotiť úroveň znalostnej ekonomiky. Skupina high-tech tovarov sa posudzuje na základe Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev. 4 a obsahuje technické produkty, ktorých výroba zahŕňa vysokú intenzitu výskumu a vývoja. Do tejto skupiny sa radia výrobky z nasledovných základných oblastí:

- Elektronika a telekomunikácie,
- Elektrotechnika,
- Farmácia,
- Chémia,
- Letecká technika,
- Neelektrické stroje,
- Vedecké prístroje,
- Výpočtová technika,
- Ostatné high-tech.

Vývoz high-tech⁹ produktov zaznamenal v roku 2022 pozitívny vývoj. Objem vývozu high-tech produktov sa zvýšil o 725,2 mil. Eur, resp. o 12,6 % a dosiahol tak hodnotu 6 476,3 mil. Eur (bez započítania vývozných operácií zahraničných osôb). K medziročnému nárastu objemu vývozu high-tech tovarov najviac prispeli MSP, ktorých hodnota vývozu high-tech tovarov sa zvýšila o 583,2 mil. Eur. Objem vývozu high-tech tovarov v prípade veľkých podnikov zaznamenal medziročný nárast o 142,0 mil. Eur.

Graf 7: Objem vývozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2018 – 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

⁹ Podrobnejšie informácie o skupine high-tech tovarov klasifikovaných podľa Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev. 4 prezentuje Príloha 5.

V sledovanom roku 2022 medziročne vzrástol vývoz u všetkých veľkostných kategórií MSP. Najvýznamnejší rast (o 61 %) zaznamenali mikropodniky. Malým a stredným podnikom sa zvýšil vývoz o jednu desatinu. Celková výška objemu vývozu high-tech tovarov MSP bola v roku 2022 na úrovni 2 403,0 mil. Eur.

V roku 2022 dosiahli malé a stredné podniky 37,1 % podiel na celkovom objeme vývozu high-tech tovarov, pričom ich podiel sa medziročne zvýšil o 5,5 percentuálnych bodov. Podiel malých a stredných podnikov dosiahnutý v roku 2022 je najvyšší za posledných päť rokov

Z pohľadu štruktúry objemu vývozu high-tech produktov podľa jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, v roku 2022 zastávali mikropodniky 19,9 % podiel (t. j. ich podiel sa zvýšil o 6,0 p. b. v porovnaní s rokom 2021). Podiel malých podnikov predstavoval 5,6 % (medziročné zníženie podielu o 0,1 p. b.) a stredných podnikov 11,6 % (medziročné zníženie podielu o 0,4 p. b.). Podiel veľkých podnikov bol na úrovni 62,9 %.

2.2 Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Z hľadiska teritoriálnej štruktúry vývozu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov je naďalej kľúčovým teritóriom vývozu jednotný trh EÚ. Spracované údaje preukazujú, že v roku 2022 bol vývoz do EÚ najvýznamnejší pre mikropodniky a malé firmy, pričom takmer 90 % ich celkového vývozu smerovalo do krajín EÚ.

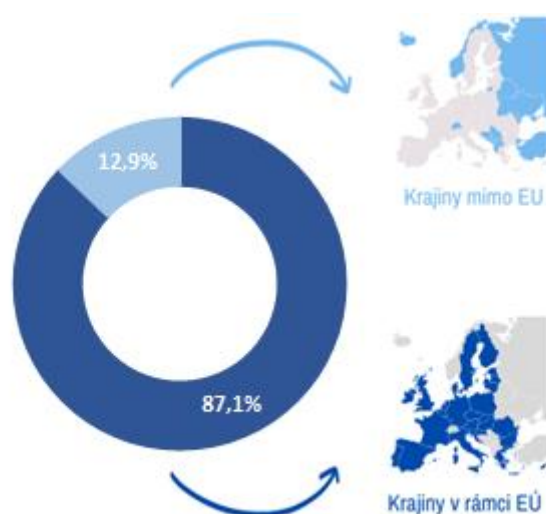
Tabuľka 3: Objem vývozu podľa teritoriálnych oblastí v roku 2022

Veľkostná kategória podnikov	Absolútne hodnoty v mil. Eur			Podiel v %		
	Vývoz do krajín EÚ	Vývoz do krajín mimo EÚ	Vývoz spolu	Vývoz do krajín EÚ	Vývoz do krajín mimo EÚ	Vývoz spolu
Mikropodniky (0-9)	6 026,5	695,4	6 721,8	89,7%	10,3%	100,0%
Malé podniky (10-49)	4 874,4	579,2	5 453,5	89,4%	10,6%	100,0%
Stredné podniky (50-249)	10 158,8	1 847,6	12 006,4	84,6%	15,4%	100,0%
Veľké podniky (250 +)	44 073,8	10 785,7	54 859,5	80,3%	19,7%	100,0%
MSP (0-249)	21 059,6	3 122,2	24 181,8	87,1%	12,9%	100,0%
Imputácia vývozu	2 005,9	301,4	2 307,4	86,9%	13,1%	100,0%
Spolu	67 139,4	14 209,3	81 348,7	82,5%	17,5%	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V roku 2022 dosiahol vývoz MSP do krajín EÚ hodnotu 21 059,6 mil. Eur, čo predstavovalo 87,1 % ich celkového vývozu. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa tento podiel znížil o 2,4 p. b. **Vývoz MSP do krajín mimo EÚ dosiahol hodnotu 3 122,2 mil. Eur**, resp. dosiahol 12,9 % podiel na celkovom objeme vývozu MSP.

Graf 8: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V roku 2022 dosiahol medziročný rast objemu vývozu MSP do krajín EÚ 16,4 %. Vývoz MSP do krajín mimo EÚ rástol až o 46,4 %, hlavne vplyvom vyššieho rastu vývozu do Ukrajiny.

2.2.1 Vývoz MSP do krajín EÚ

V roku 2022 **malé a stredné podniky tvorili 31,4 % z celkového objemu vývozu do krajín EÚ**, čo predstavovalo 21 059,6 mil. Eur. Podiel mikropodnikov na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ predstavoval 9,0 %. Malé podniky sa podieľali na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ 7,3 % a stredné podniky 15,1 %. Podiel veľkých podnikov bol na úrovni 65,6 %.

Tabuľka 4: Štruktúra vývozu do krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022/2021

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu - krajiny EÚ			
	2021	2022		Index 2022/2021
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	5 231,80	6 026,5	9,0%	115,2
Malé podniky (10-49)	4 264,10	4 874,4	7,3%	114,3
Stredné podniky (50-249)	8 602,40	10 158,8	15,1%	118,1
Veľké podniky (250 +)	38 054,60	44 073,8	65,6%	115,8
MSP (0-249)	18 098,30	21 059,6	31,4%	116,4
Imputácia vývozu	894,4	2 005,9	3,0%	224,3
Spolu	57 047,3	67 139,4	100,0%	117,7

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní bol **zaznamenaný výrazný nárast objemu vývozu všetkých veľkostných kategórií MSP**. Objem vývozu mikropodnikov do krajín EÚ medziročne vzrástol o 794,7 mil. Eur a malých podnikov o 610,3 mil. Eur. V rámci MSP aj v roku 2022 najvýraznejšie vzrástol objem vývozu stredných podnikov, o 1 556,4 mil. Eur, resp. o 18,1 %.

V posledných dvoch rokoch sa v teritoriálnej štruktúre vývozu MSP do krajín EÚ poradie krajín zmenilo. Česká republika prevzala dominantnú pozíciu, ktorá predtým dlhodobo patrila Nemecku ako najvýznamnejšej destinácii vývozu MSP v rámci EÚ.

Ako je zobrazené v tabuľke 5, v sledovanom roku 2022 smerovalo do Českej republiky 23,2 % z celkového vývozu MSP do krajín EÚ. Druhým najvýznamnejším teritóriom v štruktúre vývozu MSP do krajín EÚ bolo Nemecko. Do Nemecka smerovala viac ako jedna pätina (20,5 %) z celkového objemu vývozu MSP smerujúceho do krajín EÚ. Tretím najvýznamnejším teritóriom MSP z pohľadu krajín EÚ bolo Maďarsko (12,9 %).

Medzi ďalších dôležitých obchodných partnerov MSP spomedzi krajín EÚ patrili Poľsko (9,0 %), Rakúsko (8,8 %), Taliansko (5,4 %), Francúzsko (4,4 %) a Holandsko (3,1 %). Ostatné krajiny EÚ nedosiahli podiel vyšší ako 3,0 %.

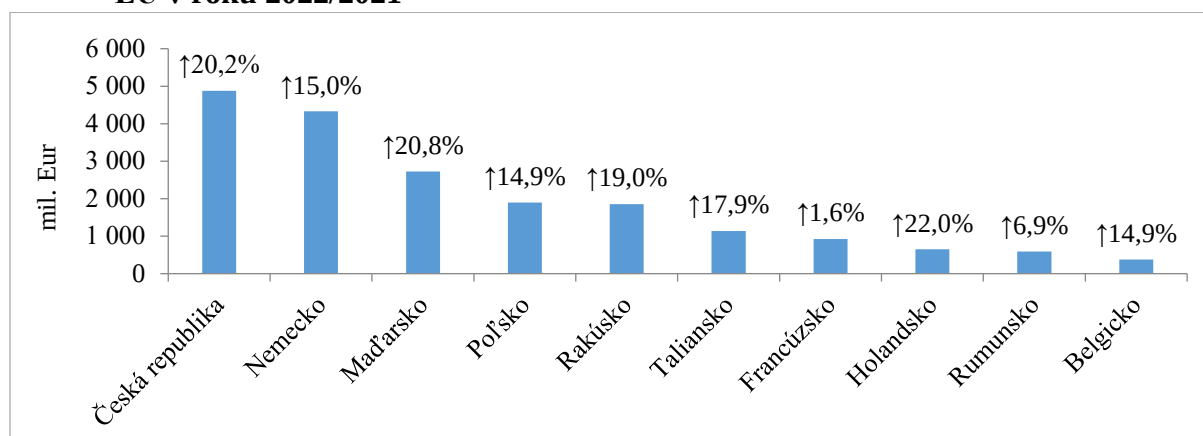
Tabuľka 5: Teritoriálna štruktúra vývozu slovenských MSP do krajín EÚ v roku 2022

Krajina EÚ	Zastúpenie MSP na celkovom objeme vývozu MSP
Česká republika	23,2%
Nemecko	20,5%
Maďarsko	12,9%
Poľsko	9,0%
Rakúsko	8,8%
Taliansko	5,4%
Francúzsko	4,4%
Holandsko	3,1%
Rumunsko	2,8%
Belgicko	1,8%
Slovinsko	1,3%
Španielsko	1,1%
Bulharsko	1,0%
Chorvátsko	1,0%
Švédsko	0,9%
Dánsko	0,7%
Litva	0,3%
nešpecifikované	0,3%
Estónsko	0,3%
Lotyšsko	0,3%
Grécko	0,2%
Fínsko	0,2%
Portugalsko	0,2%
Írsko	0,1%
Cyprus	0,1%
Luxembursko	0,1%
Malta	0,0%
Spolu	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

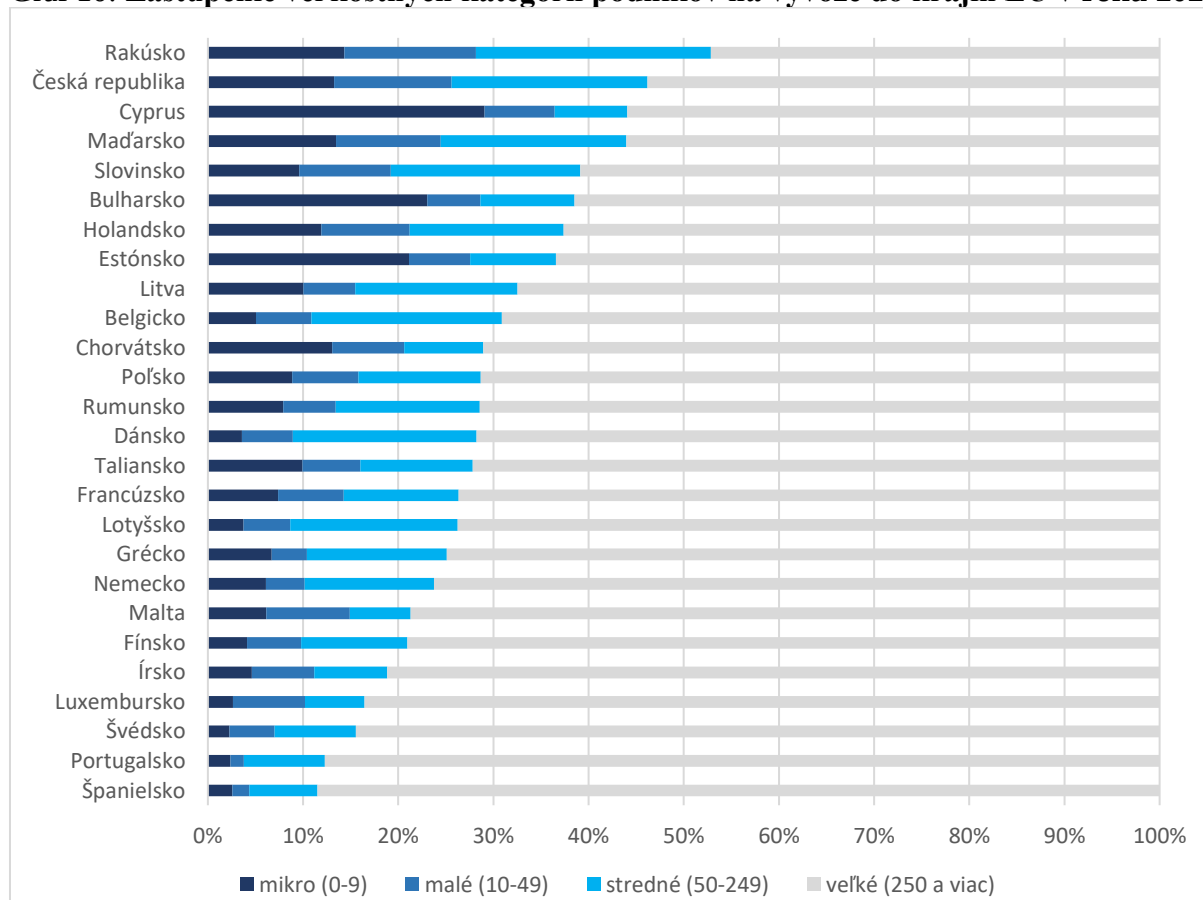
V roku 2022 bol zaznamenaný významný medziročný nárast objemu vývozu malých a stredných podnikov (MSP) do najvýznamnejších vývozných krajín EÚ¹⁰. Tento trend bol zvlášť zreteľný vo vzťahu k Českej republike, kde sa objem vývozu MSP zvýšil o 20,2 %. Podobný nárast bol dosiahnutý aj do Maďarska (o 20,8 %) a Holandska (o 22,0 %). Vývoz MSP do ostatných významných krajín EÚ sa tiež zvýšil.

¹⁰ V roku 2022 predstavoval podiel vývozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ 91,9 % z celkového vývozu MSP do EÚ.

Graf 9: Celkový objem a medziročná zmena vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v roku 2022/2021

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Slovenské malé a stredné podniky sa výraznejšie presadzovali na vývoze do Rakúska (52,8 %). Z hľadiska vývozu do ostatných členských krajín EÚ výraznejšie dominujú veľké podniky (Graf 10). Dominancia veľkých podnikov bola najvýraznejšia v prípade vývozu do Španielska (88,5%), v rámci ktorého zastávajú MSP 11,5 % podiel. Medzi ďalšie krajiny EÚ, kde sa výraznejšie presadzovali veľké podniky patrili aj Portugalsko (s 12,5 % podielom MSP), Švédsko (s 15,5 % podielom MSP) a Luxembursko (s 16,5 % podielom MSP).

Graf 10: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín EÚ v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.2.2 Vývoz MSP do krajín mimo EÚ

V roku 2022 mali veľké podniky dominantnú pozíciu na vývoze do krajín mimo EÚ, tvorili tri štvrtiny (75,9 %) celkového objemu. Mikropodniky prispeli 4,9 % a malé podniky 4,1 % k tomuto celkovému objemu. Zastúpenie stredných podnikov predstavovalo 13,0 %.

V roku 2022 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov (MSP) do krajín mimo EÚ hodnotu 3 122,2 mil. Eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa tento objem zvýšil o takmer polovicu (o 46,4 %). Rok 2022 sa vyznačoval výrazným medziročným nárastom vývozu mikropodnikov (o 84,7 %) a stredných podnikov (o 48,4 %) smerujúceho do krajín mimo EÚ, čo najviac prispelo k celkovému medziročnému rastu MSP vývozu.

Podiel malých a stredných podnikov na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ bol v roku 2022 na úrovni 22,0 %, v porovnaní s rokom 2021 to predstavuje zvýšenie podielu o 5,2 percentuálnych bodov.

Tabuľka 6: Štruktúra vývozu do krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022/2021

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu - krajiny mimo EÚ			
	2021	2022		Index 2022/2021
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	376,4	695,4	4,9%	184,7
Malé podniky (10-49)	511,1	579,2	4,1%	113,3
Stredné podniky (50-249)	1 245,0	1 847,6	13,0%	148,4
Veľké podniky (250 +)	10 387,8	10 785,7	75,9%	103,8
MSP (0-249)	2 132,4	3 122,2	22,0%	146,4
Imputácia vývozu	157,0	301,4	2,1%	192,0
Spolu	12 677,3	14 209,3	100,0%	112,1

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z hľadiska teritoriálneho rozloženia vývozu mimo krajín EÚ boli najvýznamnejšími obchodnými partnermi MSP nasledujúce krajiny: **Ukrajina** (19,1 %), **Spojené kráľovstvo** (10,8 %), **Spojené štáty americké** (10,1 %), **Švajčiarsko** (8,3 %), **Rusko** (8,0 %), **Srbsko** (4,6 %) a **Čína** (4,4 %) ¹¹. Nárast vývozu do Ukrajiny viedol k tomu, že sa Ukrajina stala najdôležitejšou vývoznou destináciou MSP mimo EÚ. Podiel vývozu MSP do Turecka dosiahol 4,0 %, Maroka 2,1 %, Nórska (1,9 %), Mexika 1,5 %, Brazília (1,4 %) a Spojených arabských emirátov (1,1 %). Podiel ostatných krajín bol nižší ako 1 %.

¹¹ Podiel objemu vývoz mimo EÚ v rámci 5 najvýznamnejších obchodných partnerov MSP tvoril v roku 2022 65,8 %. Zo štruktúry vývozu MSP mimo krajín EÚ je podľa vyššie uvedenej skutočnosti možné konštatovať, že ide o relatívne vysokú koncentráciu exportu MSP aj v rámci teritória mimo krajín EÚ.

Tabuľka 7: Teritoriálna štruktúra vývozu slovenských MSP do krajín mimo EÚ v roku 2022

Krajina mimo EÚ	Podiel na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ
Ukrajina	19,1%
Spojené kráľovstvo	10,8%
Spojené štáty	10,1%
Švajčiarsko	8,3%
Rusko	8,0%
Srbsko	4,6%
Čína	4,4%
Turecko	4,0%
Maroko	2,1%
Nórsko	1,9%
Mexiko	1,5%
Brazília	1,4%
Spojené arabské emiráty	1,1%
Izrael	0,8%
Japonsko	0,6%
Kórejská republika	0,6%
Južná Afrika	0,6%
Kanada	0,6%
Austrália	0,5%
Saudská Arábia	0,3%
ostatné krajiny mimo EU	18,6%
Spolu	100,0 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

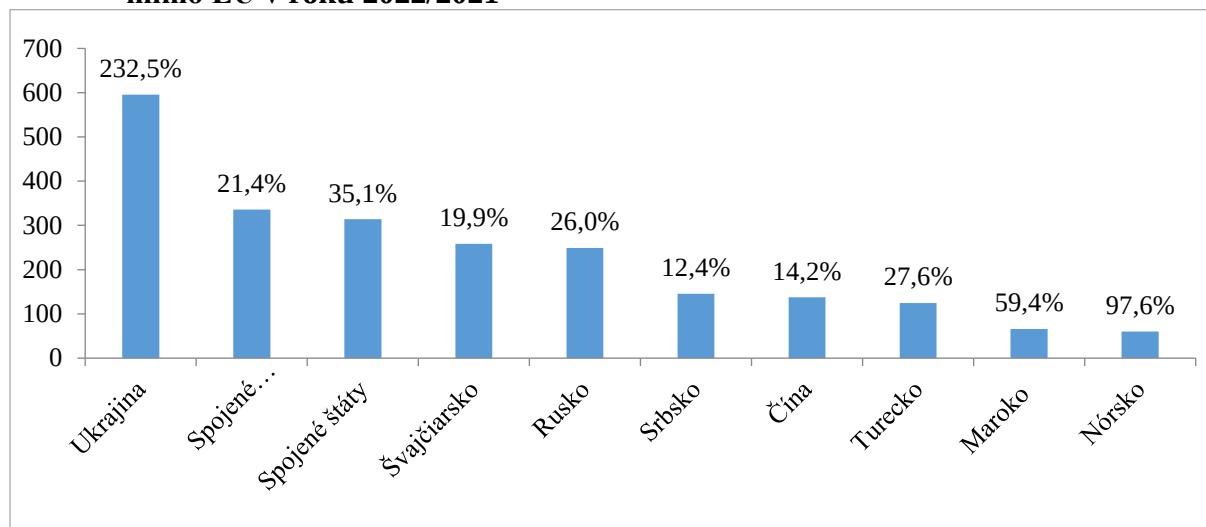
Medziročný vývoj vývozu malých a stredných podnikov do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ¹² zaznamenal pozitívny vývoj. Najvýraznejší rast dosiahol vývoz MSP do Ukrajiny (o 232,5 %), Nórska (o 97,6 %) a Maroka (o 59,4 %).

Podrobnejšie informácie o komoditnej štruktúre vývozu MSP do Ukrajiny nie sú pre rok 2022 dostupné. Na základe celkových výsledkov je zrejmé, že za nárastom slovenského vývozu do Ukrajiny stálo predovšetkým zvýšenie vývozu minerálnych palív, mazív a príbuzných minerálov, ako aj rôznych priemyselných výrobkov. Za zvýšeným vývozom rôznych priemyselných výrobkov mohli byť najmä obchodné aktivity malých a stredných podnikov.

Vývoz do Ruska z pohľadu veľkostných kategórií preukázal rozdielne tendencie. Zatiaľ čo malé a stredné podniky zaznamenali nárast vývozu, veľké podniky dosiahli pokles na úroveň 21 % z objemu v roku 2021. Tento pokles vývozu veľkých podnikov je výsledkom sankcií, ktoré boli zavedené voči Rusku v dôsledku jeho invázie na Ukrajinu. Malé a stredné podniky boli výrazne menej ovplyvnené týmito sankciami, čo sa prejavilo na ich vývoze, ktorý sa zvýšil aj v roku 2022. Na základe komoditnej štruktúry celkového vývozu možno predpokladať, že za zvýšeným vývozom MSP do Ruska stojí vývoz strojov, prepravných zariadení a rôznych priemyselných výrobkov.

¹² V roku 2022 predstavoval podiel vývozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ 73,2 % z celkového vývozu MSP smerujúceho do krajín mimo EÚ.

Graf 11: Celkový objem a medziročná zmena vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v roku 2022/2021

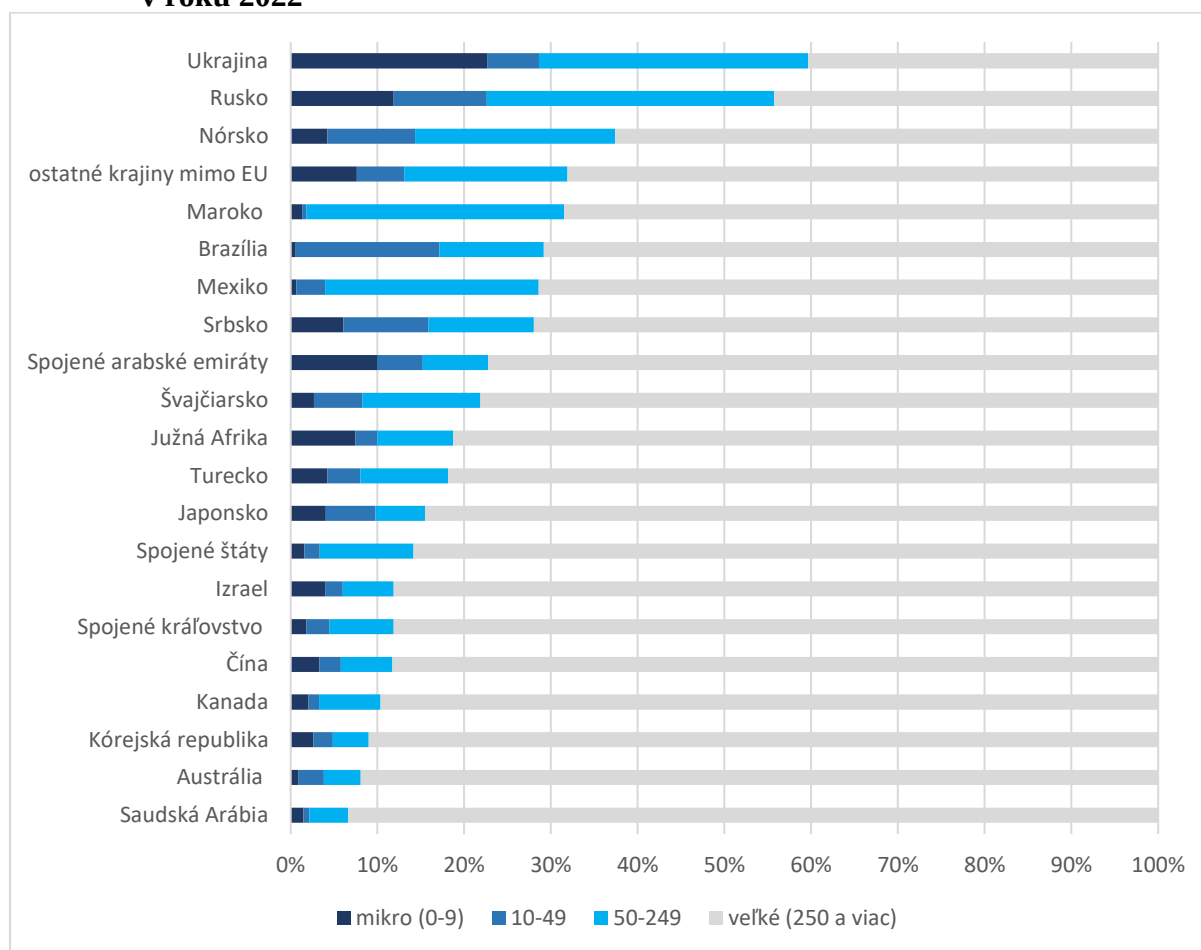

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Podľa zastúpenia veľkostných kategórií podnikov na celkovom objeme vývozu do jednotlivých krajín mimo EÚ (Graf 12) **malé a stredné podniky dominovali len na vývoze na Ukrajinu a do Ruska** (medzi 20 najvýznamnejších krajín mimo EÚ). Podiel MSP na vývoze na Ukrajinu predstavoval takmer 60 % a Ruska 55,8 %.

Medzi ďalšie krajiny, v rámci ktorých dosiahli malé a stredné podniky dôležité postavenie patrilo **Nórsko** s podielom vývozu MSP 37,4 %, **Maroko** (31,5 %), **Brazília** (29,2 %), **Mexiko** (28,6 %) a **Srbsko** (28,0 %). Naopak, v roku 2022 bol zaznamenaný najnižší podiel MSP na vývoze do Saudskej Arábie (6,6 %), Austrálie (8,1 %), Kórejskej republiky (9,0 %), Kanady (10,4 %) a Číny (10,7 %).

Graf 12: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.3 Odvetvové členenie celkového vývozu MSP

Štruktúra vývozu malých a stredných podnikov podľa jednotlivých odvetví sa v roku 2022 v porovnaní s predchádzajúcim rokom zásadne nezmenila. **MSP z odvetvia priemyslu tvorili 52,3 % podiel, zatiaľ čo MSP z obchodu predstavovali 30,4 %**, čo spolu predstavovalo viac ako tri štvrtiny (82,8 %) celkového vývozu MSP (podľa hrubšieho klasifikovania odvetví podľa kódov SK NACE). V rámci ostatných významnejších odvetví podľa hrubšieho členenia SK NACE dosiahol podiel odvetvia obchodných služieb 9,0 % na celkovom vývoze MSP, dopravy a informačných činností 3,3 %.

Podľa údajov (spracovaných v Tabuľke 8) bol v roku 2022 **podiel MSP** na celkovom vývoze **v rámci jednotlivých odvetví** najvýraznejší v odvetví činností: odborných, vedeckých a technických činností (99,6 %), administratívnych a podporných služieb (99,9 %), dodávok vody (97,8 %), informácií a komunikácie (94,6 %). Na druhej strane bol v roku 2022, v rámci jednotlivých odvetví, zaznamenaný najnižší podiel MSP na vývoze v sektore dopravy a skladovania (11,7 %), priemyselnej výroby (20,8 %), ostatných služieb (41,5 %), ako aj v odvetví ťažby a dobývania (49,7 %).¹³

¹³ V ostatných odvetviach členených podľa SK NACE zastávali MSP viac ako 80 % podiel na vývoze v jednotlivých odvetviach.

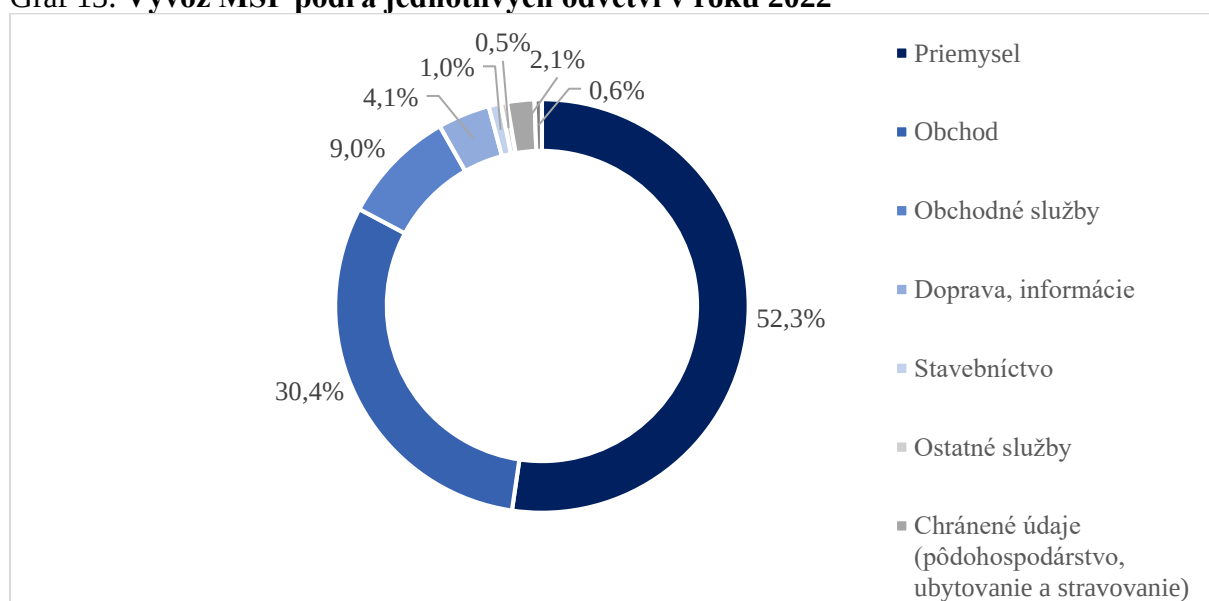
Tabuľka 8: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2022

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Celkový vývoz MSP		Podiel MSP na celkovom vývoze v jednotlivých odvetviach
		v mil. Eur	v %	
Ťažba a dobývanie	Priemysel	57,3	0,2%	49,7%
Priemyselná výroba		12 424,1	51,4%	20,8%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		3,4	0,0%	91,7%
Dodávka vody		167,1	0,7%	97,8%
Stavebníctvo	Stavebníctvo	232,2	1,0%	92,5%
Veľkoobchod a maloobchod	Obchod	7 360,8	30,4%	85,5%
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	809,9	3,3%	11,7%
Informácie a komunikácia		176,0	0,7%	94,6%
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	7,3	0,0%	74,8%
Činnosti v oblasti nehnuteľností		179,6	0,7%	100,0%
Odborné, vedecké a technické činnosti		911,3	3,8%	99,6%
Administratívne a podporné služby		1 082,2	4,5%	99,9%
Ostatné služby	Ostatné služby	115,0	0,5%	41,5%
Neznáme	Neznáme	139,0	0,6%	100,0%
Chránené údaje (pôdohospodárstvo, ubytovanie a stravovanie)	Chránené údaje (pôdohospodárstvo, ubytovanie a stravovanie)	516,8	2,1%	98,4%
Spolu		24 181,8	100,0 %	29,7 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V porovnaní s rokom 2021 nedošlo k výraznejším zmenám v podieloch jednotlivých odvetví na vývoze MSP. Len nepatrne sa znížil podiel vývozu MSP z odvetvia z priemyslu, obchodu a obchodných služieb. Na druhej strane narástol z odvetvia dopravy a informačných služieb.

Graf 13: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Najvýznamnejším sektorom priemyselnej výroby v rámci vývozu MSP bol aj v roku 2022 sektor výroby kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (19,4 %). Podiel sektora elektronických zariadení, ako aj výroby strojov a zariadení dosiahol v rámci vývozu MSP 10,3 %. Okrem vyššie uvedených významných sektorov priemyselnej výroby MSP patrili medzi významnejšie z nich aj nasledovné: sektor výroby motorových vozidiel, návesov a prívesov 9,1 %, sektor výroby výrobkov z gumy a plastu 8,5 % a sektor výroby a spracovania kovov 7,3 %.

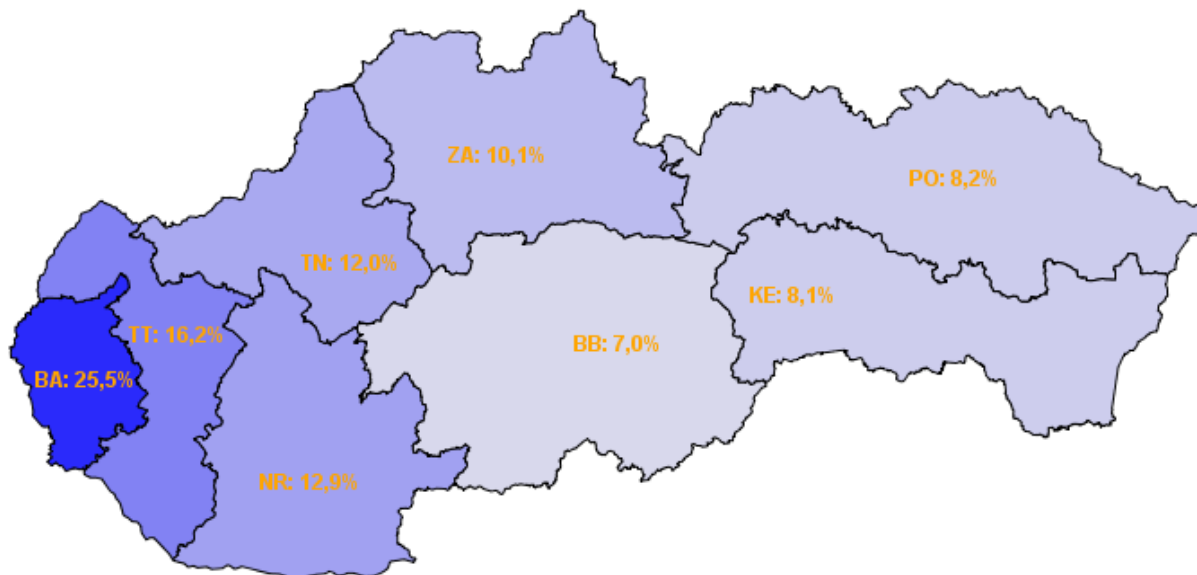
Index exportnej schopnosti malých a stredných podnikov v priemysle sa znížil na hodnotu 0,28. Podiel tržieb z exportu MSP dosiahol viac ako jednu štvrtinu z celkových tržieb v priemysle. Index exportnej schopnosti veľkých podnikov dosiahol hodnotu 0,52. Z indexu vyplýva, že tržby zo zahraničia sa v sledovanom roku predstavovali viac ako polovicu z celkových tržieb veľkých podnikov.

2.4 Regionálna štruktúra vývozu MSP

Regionálna štruktúra celkového vývozu malých a stredných podnikov na úrovni NUTS 3 (ďalej len kraje SR) sa vyznačuje značnou variabilitou. Ako možno sledovať aj na Mape 1, **viac ako jednu štvrtinu z celkového vývozu MSP (25,5 %), ktorý mal známy regionálny pôvod, bol v roku 2022 realizovaný malými a strednými podnikmi v Bratislavskom kraji.**

Z regionálneho hľadiska sa na vývoze MSP podieľali malé a stredné podniky v Trnavskom kraji 16,2 %, v Nitrianskom kraji 12,9 %, v Trenčianskom kraji 12,0 %, v Žilinskom kraji 10,1 % a v Prešovskom kraji 8,2 %. Najnižší podiel na celkovom vývoze MSP dosiahol Banskobystrický (7,0 %) a Košický kraj (8,1 %).

Mapa 1: Regionálna štruktúra celkového vývozu MSP podľa krajov SR v roku 2022

Zdroj: Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR.

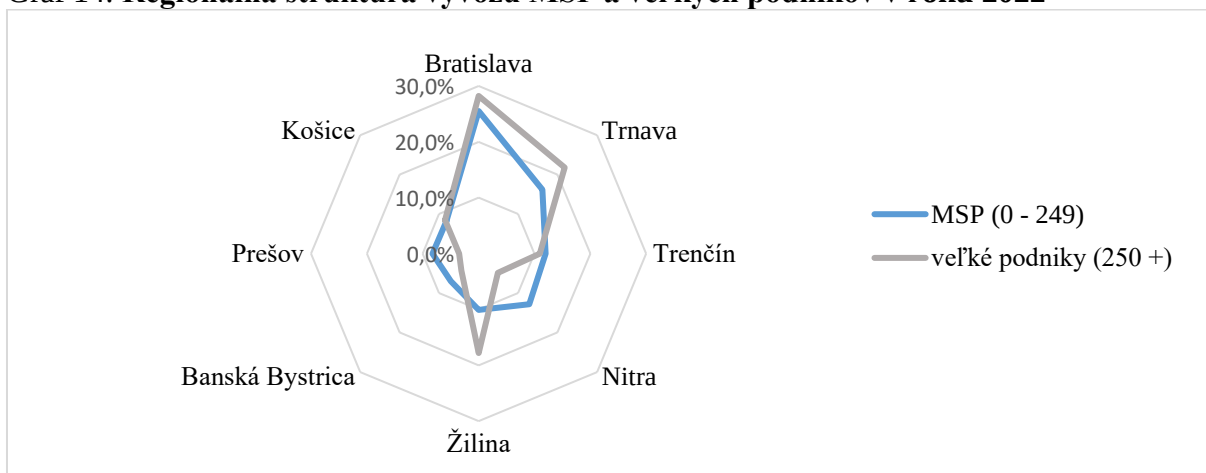
Pozn.: BA – Bratislavský kraj; TT – Trnavský kraj; TN – Trenčiansky kraj; ZA – Žilinský kraj; PO – Prešovský kraj; NR – Nitriansky kraj; BB – Banskobystrický kraj; KE – Košický kraj.

Kraje ležiace v západnej časti Slovenska naďalej zastávajú vyšší podiel na celkovom vývoze MSP v porovnaní s krajinami na Východnom Slovensku. V porovnaní s rokom 2021 sa znížil podiel Bratislavského kraja (o 2,5 p. b.). Mierny pokles zaznamenal aj Nitriansky kraj (o

0,3 p. b.) a Banskobystrický kraj (o 0,2 p. b.). Pozitívna medziročná zmena v porovnaní s rokom 2021 bola zaznamenaná najmä v Trnavskom (o 1,7 p. b.) a Prešovskom kraji (o 1,1 p. b.).

Z komparácie regionálnej štruktúry objemu vývozu MSP a veľkých podnikov vyplýva, že v porovnaní s veľkými podnikmi vo vývoze MSP dominuje Nitriansky, Prešovský a Banskobystrický kraj (Graf 14). Naopak, v prípade veľkých podnikov je z regionálneho hľadiska najviac zastúpený Bratislavský, Trnavský, Žilinský a Košický kraj.

Graf 14: Regionálna štruktúra vývozu MSP a veľkých podnikov v roku 2022

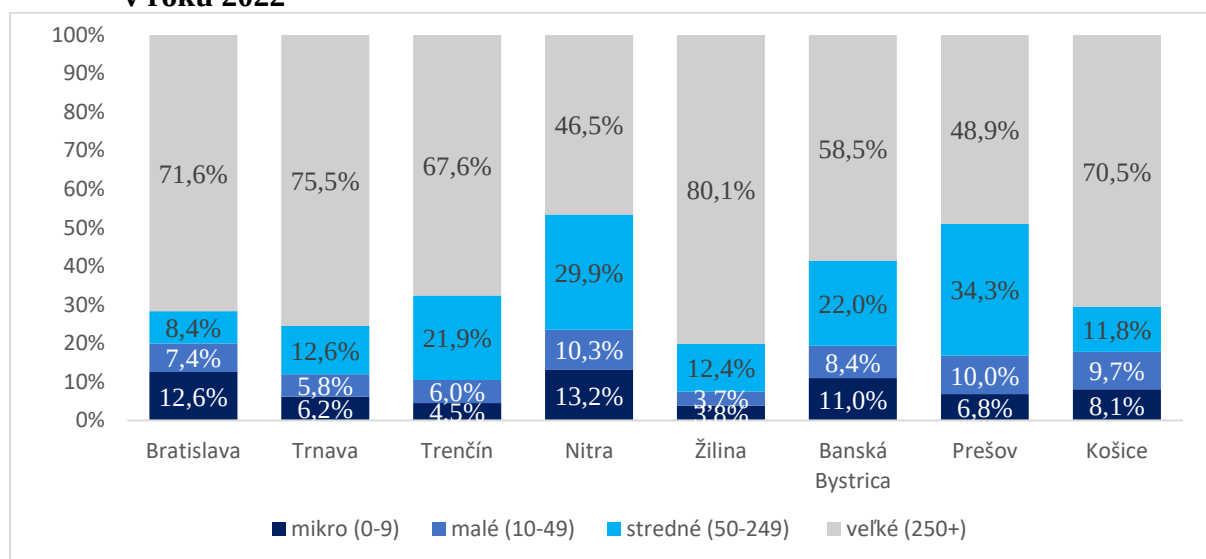
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR je znázornená v Grafe 15. **Malé a stredné podniky mali dominantné postavenie na celkovom objeme vývozu v Nitrianskom (53,5 %) a v Prešovskom kraji (51,1 %).** Významnejšie postavenie zastávali MSP aj v Banskobystrickom (41,5 %) a v Trenčianskom kraji (32,4 %). V uvedených krajoch dosiahol podiel MSP na celkovom vývoze v regiónoch vyššiu úroveň ako podiel MSP na celkovom vývoze v rámci SR (29,7 %).

V medziročnom porovnaní sa podiel MSP na celkovom objeme vývozu v krajoch najvýraznejšie zvýšil v Trnavskom a Prešovskom kraji. Pokles bol zaznamenaný v Nitrianskom a v Banskobystrickom kraji. Z pohľadu podrobnejšieho členenia MSP v krajoch vyplýva, že spravidla najvyšší podiel na celkovom objeme vývozu v jednotlivých krajoch dosiahli stredné podniky. Výnimkou bol opätovne Bratislavský kraj, v ktorom mali mikropodniky najvýznamnejšie zastúpenie na celkovom objeme vývozu MSP.

Objem vývozu MSP vzrástol v medziročnom porovnaní vo všetkých krajoch na Slovensku. Najvýraznejší rast zaznamenal v Prešovskom (o 36,4 %) a Trnavskom kraji (o 33,1 %).

Graf 15: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.5 Početnosť vyvážajúcich MSP

Podľa dostupných údajov a metodiky Štatistického úradu SR v roku 2022 vykonávalo vývoz tovaru 31 200 malých a stredných podnikov. Malé a stredné podniky dosiahli 98,5 % podiel na celkovom počte vyvážajúcich podnikateľských subjektov (31 667). Mikropodniky s viac ako trojštvrťinovým podielom (76,2 %), resp. s 24 118 podnikateľskými subjektmi mali najvyššie zastúpenie na celkovom počte vyvážajúcich subjektov. Malé podniky dosiahli 17,1 % zastúpenie (resp. 5 418 podnikateľských subjektov v absolútnom vyjadrení) a stredné podniky 5,3 % zastúpenie (resp. 1 664 podnikateľských subjektov).

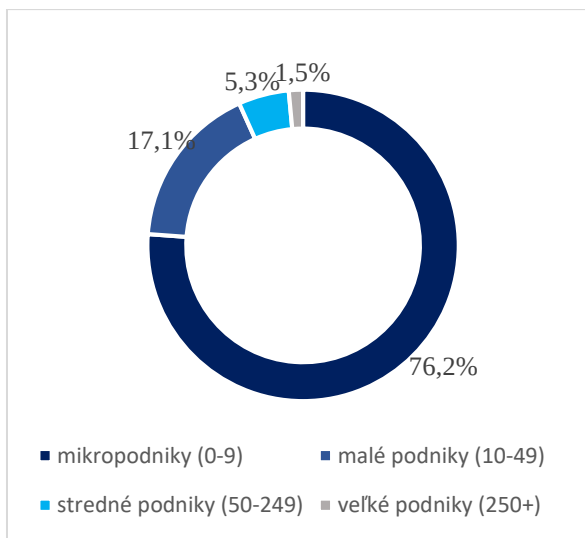
Tabuľka 9: Početnosť vývozcov tovaru v rokoch 2022 a 2021

Veľkostná kategória podnikov	Počet podnikateľských subjektov			Index 2022/2021
	2021	2022		
	abs. počet	abs. počet	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	23 625	24 118	76,2%	102,1
Malé podniky (10-49)	5 259	5 418	17,1%	103,0
Stredné podniky (50-249)	1 619	1 664	5,3%	102,8
Veľké podniky (250+)	471	467	1,5%	99,2
MSP (249)	30 503	31 200	98,5%	102,3
Spolu	30 974	31 667	100,0%	102,2

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

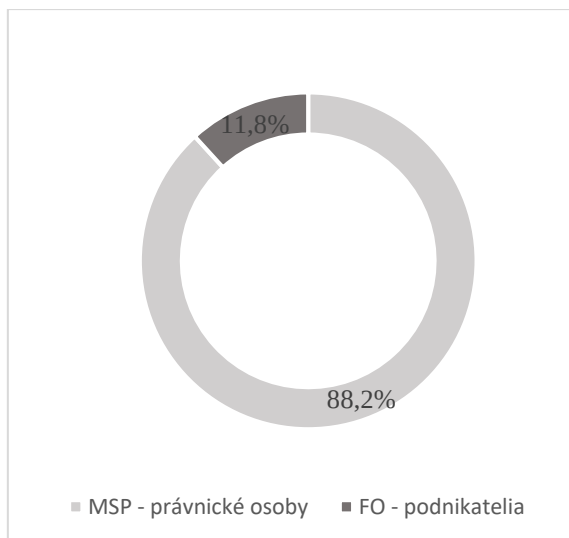
V porovnaní s predchádzajúcim rokom počet malých a stredných podnikov, ktoré vyvážajú, vzrástol o takmer 700 subjektov, čo predstavuje nárast o 2,3 %. Z pohľadu veľkostných kategórií najviac narástol počet vyvážajúcich malých podnikov (o 3,0 %). Počet stredných podnikov sa zvýšil o 2,8 % a mikropodnikov o 2,1 %. V štruktúre vyvážajúcich MSP podľa právnej formy prevládajú MSP – právnické osoby, ktoré tvoria 88,2 % z celkového počtu subjektov (konkrétne 27 528 subjektov). Fyzické osoby – podnikatelia tvorili 11,8 % podiel na celkovom počte vyvážajúcich malých a stredných podnikov (3 672 subjektov v absolútnom vyjadrení).

Graf 16: Veľkostná štruktúra vyvážajúcich podnikateľských subjektov v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Graf 17: Štruktúra vyvážajúcich MSP podľa právnej formy v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP

V odvetvovej štruktúre vyvážajúcich MSP podľa hrubšieho členenia SK NACE prevládajú subjekty z odvetvia obchodu. Tvorili takmer jednu tretinu (32,8 %) z celkového počtu vyvážajúcich MSP. Podiel vyvážajúcich MSP z priemyslu predstavoval takmer jednu štvrtinu (23,0 %) a obchodných služieb takmer jednu pätinu (19,0 %).

Na rozdiel od odvetvovej štruktúry celkového objemu vývozu MSP, v odvetvovej štruktúre vyvážajúcich MSP výraznejšie dominuje odvetvie obchodu ako priemyslu.

Tabuľka 10: Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP a podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v roku 2022

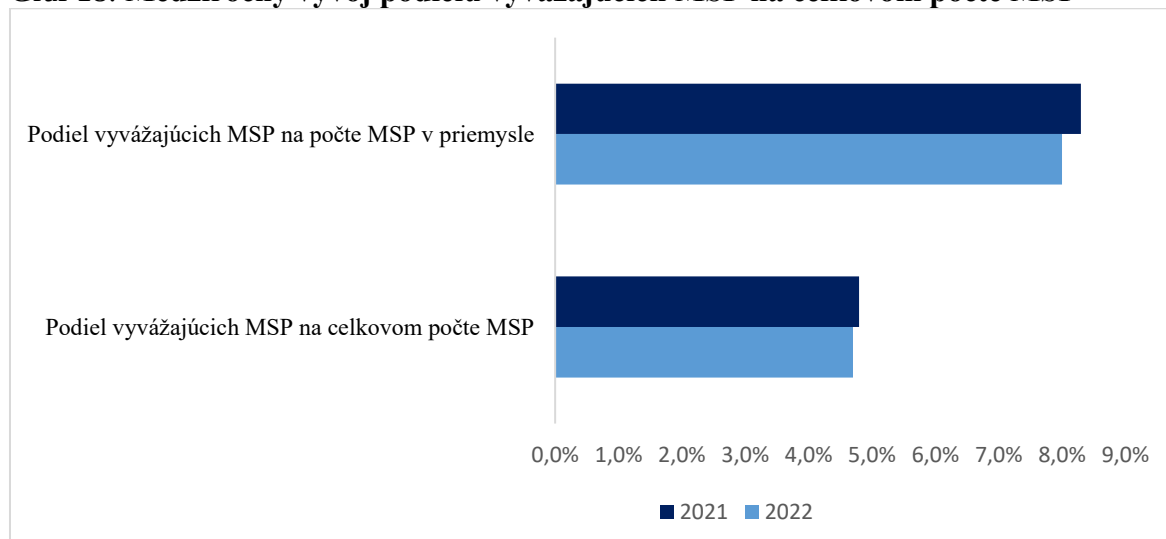
Odvetvie podľa SK NACE - hrubšie členenie	Početnosť MSP		Podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v jednotlivých odvetviach
	Počet	v %	
Priemysel	7 174	23,0%	8,0%
Stavebníctvo	1 964	6,3%	1,5%
Obchod	10 242	32,8%	10,1%
Doprava, informácie	3 038	9,7%	5,0%
Obchodné služby	5 938	19,0%	3,2%
Ostatné služby	679	2,2%	1,3%
Ostatné odvetvia a neznáme	2 165	6,9%	4,8%
Odvetvia spolu	31 200	100,0%	4,7%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) vykonávalo vývoz tovarov 4,7 % subjektov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa podiel

vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP takmer nezmenil (pokles o 0,1 p. b.). Podiel vyvážajúcich MSP v odvetví priemyslu na celkovom počte MSP v priemysle sa znížil na 8,0 %.

Graf 18: Medziročný vývoj podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP

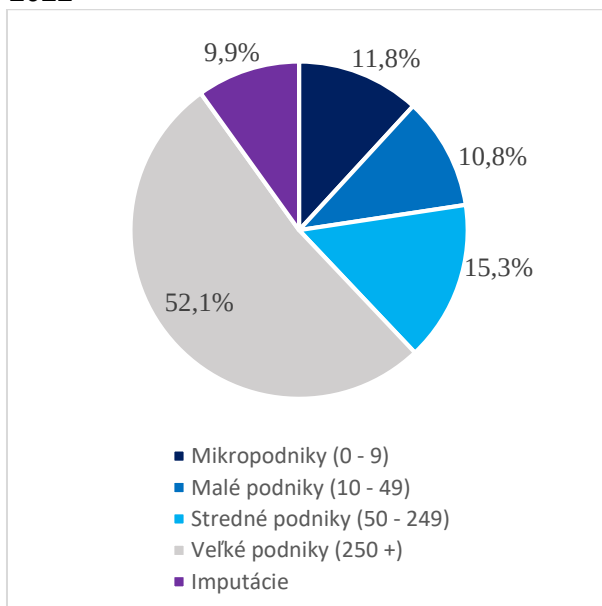
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3 Vývoj dovozu v roku 2022 z pohľadu MSP

V roku 2022 bol podľa údajov Štatistického úradu SR zaznamenaný **medziročný nárast celkového objemu dovezeného tovaru malých a stredných podnikov o 19,7 %** (resp. o 5 910,3 mil. Eur) a dosiahol úroveň **35 971,1 mil. Eur. Podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze predstavoval 38,0 %**. V porovnaní s rokom 2021 sa podiel MSP na dovoze slovenských podnikov znížil o 1,5 percentuálneho bodu. Za medziročným negatívnym vývojom podielu MSP stojí primárne výraznejší nárast objemu imputácií dovozu, čo sa odrazilo na nižšom zastúpení MSP, ako aj veľkých podnikov.

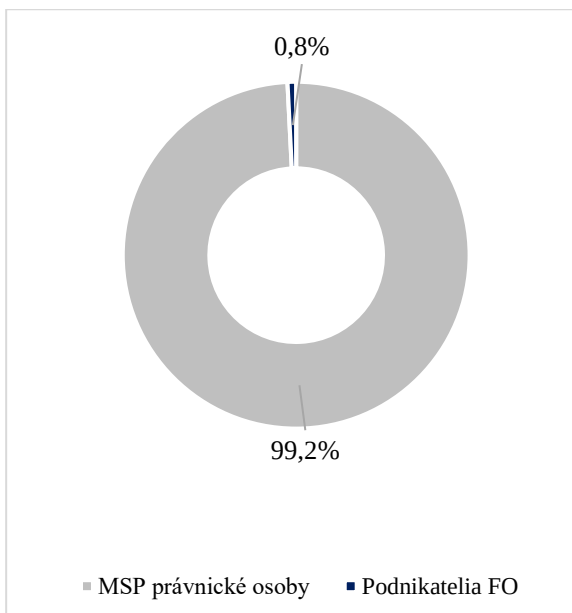
Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, podiel mikropodnikov (s počtom zamestnancov 0 až 9, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov) v roku 2022 dosiahol úroveň 11,8 % na celkovom objeme dovozu. Objem dovozu mikropodnikov predstavoval v absolútnom vyjadrení 11 200,2 mil. Eur. Malé podniky (s počtom zamestnancov 10 až 49) sa podieľali na celkovom objeme dovozu taktiež 10,8 %. Objem dovozu malých podnikov činil 10 240,3 mil. Eur. Podiel stredných podnikov (s počtom zamestnancov 50 až 249) dosiahol 15,3 % na celkovom objeme dovozu. Objem dovozu stredných podnikov predstavoval 14 530,5 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. V roku 2022 dosiahli veľké podniky (s počtom 250 a viac zamestnancov) 52,1 % podiel na celkovom objeme dovozu, resp. objem dovozu veľkých podnikov predstavoval 49 387,2 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. Platí, že čím väčší podnik je, tým viac realizuje dovoz zo zahraničia. Vzhľadom na štruktúru slovenského priemyslu, kde pôsobí väčšina veľkých podnikov je takýto výsledok očakávaný a vysvetľuje vysoký objem dovozu pri veľkých podnikoch.

Graf 19: Objem celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Graf 20: Objem celkového dovozu MSP podľa právnej formy v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci veľkostnej kategórie malých a stredných podnikov bol v roku 2022 v porovnaní s rokom 2021 zaznamenaný najdynamickejší medziročný nárast objemu dovozu v kategórii stredných podnikov o 18,5 %, čo v absolútnej sume predstavuje 2 270 mil. eur. V absolútnom vyjadrení najviac vzrástol dovoz veľkých podnikov o 7 034,6 mil. eur. Objem dovozu malých podnikov sa zvýšil o 17,3 % (resp. o 1 511 mil. Eur). U mikropodnikov došlo k medziročnému nárastu objemu dovozu o 24,1 % (resp. o 2 171,6 mil. Eur). Dovoz veľkých podnikov sa zvýšil o 16,6 %.

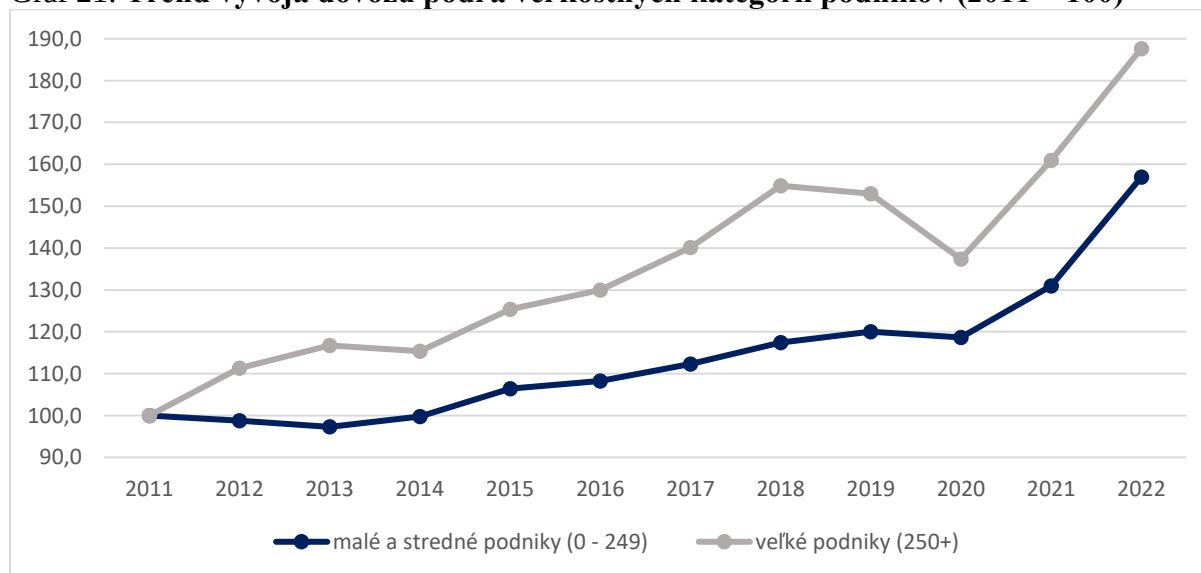
Tabuľka 11: **Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022/2021**

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu (bez zahraničných osôb)			
	2021	2022		Index 2022/2021
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	9 028,6	11 200,2	11,8%	124,1
Malé podniky (10-49)	8 729,3	10 240,3	10,8%	117,3
Stredné podniky (50-249)	12 260,5	14 530,5	15,3%	118,5
Veľké podniky (250+)	42 352,6	49 387,2	52,1%	116,6
MSP (0-249)	30 018,4	35 971,1	38,0%	119,8
Imputácia dovozu	3 683,8	9 390,7	9,9%	254,9
Spolu	76 054,7	94 749,0	100,00%	124,6
Celkový objem dovozu v roku 2022 vrátane zahraničných osôb	mil. Eur		podiel MSP (0-249)	
	107 310,17		33.5 %	

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Trend vývoja dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov, ktorý je prezentovaný v nižšie uvedenom Grafe 21, poukazuje na dynamiku dovozu malých a stredných podnikov a veľkých podnikov. Počas posledného obdobia zaznamenali veľké podniky v porovnaní s MSP výraznejší rast dynamiky objemu dovozu.

Graf 21: **Trend vývoja dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2011 = 100)**

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP

Komoditná štruktúra dovozu MSP sa vyznačuje, podobne ako komoditná štruktúra vývozu MSP, vysokou mierou koncentrácie niekoľkých komoditných skupín. V rámci bližšej špecifikácie sa v komoditnej štruktúre dovozu malých a stredných podnikov umiestňujú z pohľadu piatich najvýznamnejších tried harmonizovaného systému identické tovary ako v prípade vývozu MSP. Táto skutočnosť poukazuje na vysoký podiel vnútroodvetvového obchodu na celkovej obchodnej výmene MSP.

Tabuľka 12 zobrazuje podiel jednotlivých tried harmonizovaného systému z pohľadu komoditnej štruktúry dovozu malých a stredných podnikov v roku 2022. **V roku 2022 tvorilo päť najvýznamnejších tried harmonizovaného systému 66,3 % z celkového objemu dovozu MSP.** Podľa údajov ŠÚ SR medzi najvýznamnejšie triedy komoditnej štruktúry dovozu MSP patrili v roku 2022 **stroje, prístroje, elektronické zariadenia** v celkovom objeme 7 702,66 mil. Eur (21,4 %). Medzi ďalšie významné komodity v rámci dovozu malých a stredných podnikov patrili v roku 2022 **základné kovy a výrobky** v celkovom objeme 5 161,933 mil. Eur, resp. s podielom 14,4 %. **Vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia** v celkovom objeme 4 968,78 mil. Eur, resp. s podielom 13,8 %. **Výrobky chemického priemyslu** v celkovom objeme 3 413 mil. Eur, resp. s podielom 9,5 %, **plasty, kaučuk a výrobky z nich** v objeme 2 584,28 mil. Eur, resp. s podielom 7,2 % a výrobky **potravinárskeho priemyslu** v celkovom objeme 2 050,48, resp. s podielom 5,7 %.

V rámci evidovaných medziročných zmien objemu dovozu MSP, v roku 2022 najvýraznejšie vzrástol, v porovnaní s rokom 2021, dovoz „rôznych priemyselných výrobkov (o 10 177,3 mil. Eur). Ďalej výrazne vzrástol dovoz „Vozidlá, lietadlá a dopravné zariadenia“ (o 1 147 mil. Eur). Ani v rámci jednej kategórie nedošlo k poklesu dovozu MSP. Najmenej výrazne vzrástla hodnota dovozu v komodite „Perly, drahokamy, drahé kovy“.

Tabuľka 12: Komoditná štruktúra dovozu MSP v roku 2022

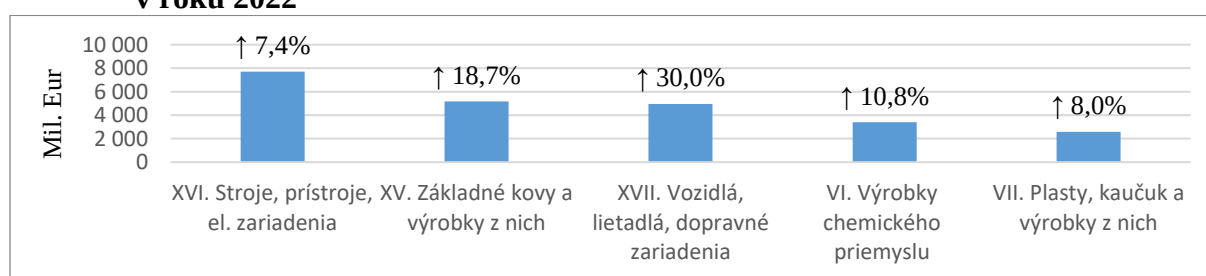
Komoditná štruktúra	Zastúpenie MSP na celkovom objeme dovozu MSP
XVI. Stroje, prístroje, el. zariadenia	21,4%
XV. Základné kovy a výrobky z nich	14,4%
XVII. Vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia	13,8%
VI. Výrobky chemického priemyslu	9,5%
VII. Plasty, kaučuk a výrobky z nich	7,2%
IV. Výrobky potravinárskeho priemyslu	5,7%
V. Nerastné výrobky	5,4%
XX. Rôzne priemyselné výrobky	3,5%
XI. Textilie a textilné výrobky	3,3%
II. Rastlinné výrobky	2,5%
XVIII. Prístroje optické, meracie, hud.nástroje	2,3%
I. Živé zvieratá, živočíšne výrobky	2,1%
IX. Drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie	1,8%
X. Buničina, celulóza, papier	1,7%
XIII. Výrobky z kameňa, sadry, cementu	1,6%
XII. Obuv, klobúky, dáždnyky	1,3%
III. Živočíšne a rastlinné tuky, oleje, vosky	0,9%
XIV. Perly, drahokamy, drahé kovy	0,7%
VIII. Surové kože, kožky, usne	0,3%
Nešpecifikované	0,3%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z pohľadu medziročnej komparácie podielu jednotlivých komodít harmonizovaného systému sa na celkovom dovoze MSP najvýraznejšie zvýšil podiel „rôznych priemyselných výrobkov“ o 1,6 p. b., a „Vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia“ o 1,1 p. b. Najvýraznejší pokles nastal v kategórii „Stroje, prístroje, el. zariadenia“ o 2,5 p. b. Zmieniť by sme mohli ešte pokles „výrobkov chemického priemyslu“ a „plasty, kaučuk a výrobky z nich“ o 0,8 p. b. V prípade ostatných komodít bola medziročná zmena podielov pod $\pm 0,3$ percentuálneho bodu.

Medziročný vývoj objemu dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP bol aj v roku 2022 charakteristický rastúcou dynamikou objemu dovozu vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (vyšší o 30 %), objemu dovozu základných kovov a výrobkov z nich (o 18,7 %) a plastov, objemu dovozu výrobkov chemického priemyslu (o 10,8 % medziročne viac), kaučuku a výrobkov z nich (o 8,0 %). Objem dovozu strojov prístrojov, el. zariadení bol v medziročnom porovnaní o 7,4 % vyšší (medziročne).

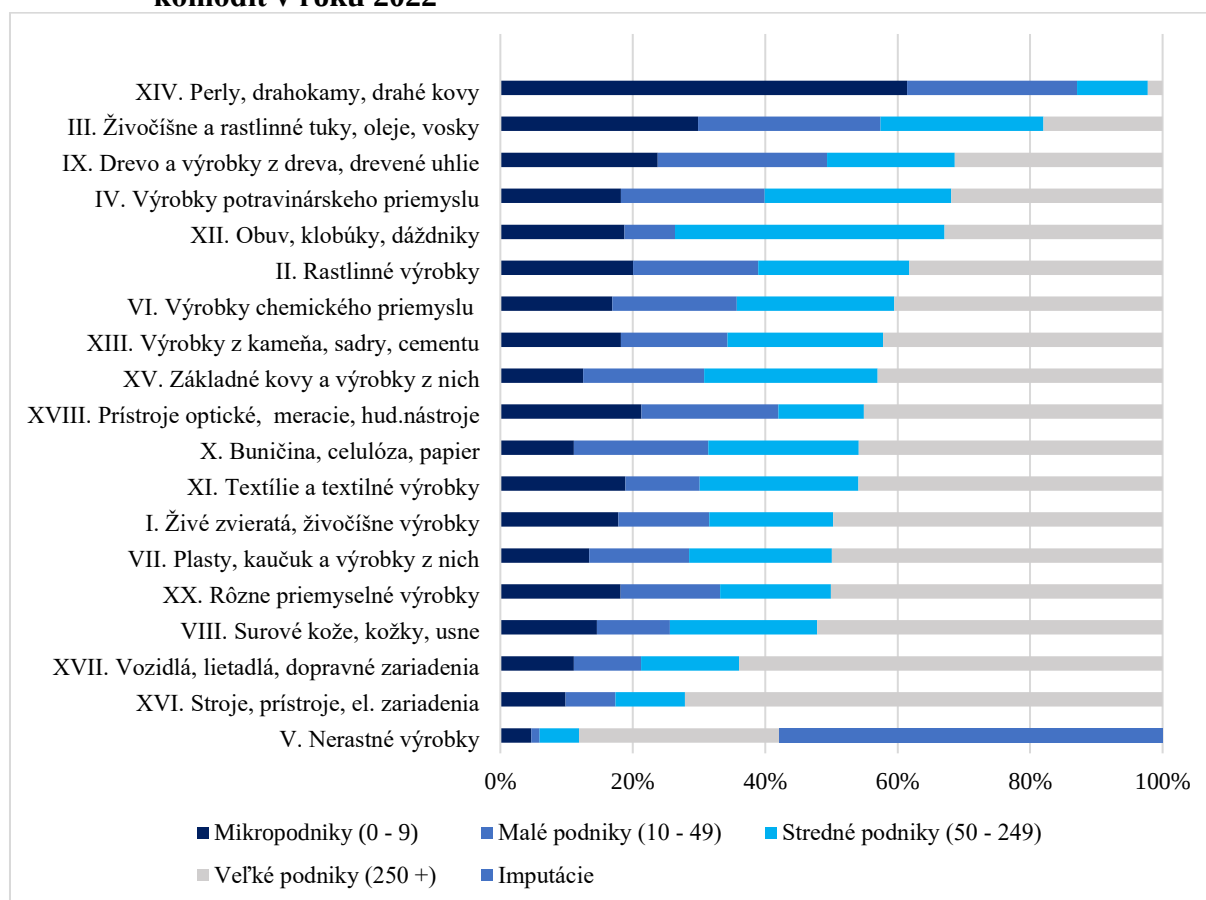
Graf 22: Celkový objem a medziročná zmena dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Úloha malých a stredne veľkých podnikov na dovoze komodít je percentuálne najvyššia pri dovoze v oblasti Perál, drahokamov a drahých kovov (61 % podiel mikropodnikov, 26 % malých podnikov a 11 % stredne veľkých firiem). Všetky kategórie nie sú prekvapujúce vzhľadom na určitú špecifickosť dovážaných tovarov. Na opačnej strane rebríčka sa nachádza okrem dovozu nerastných výrobkov aj dovoz „strojov, prístrojov a elektrických zariadení“ kde zásadný podiel na dovoze majú najmä veľké firmy (72 %). Veľké firmy dominujú aj pri dovoze Vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení (64 %).

Graf 23: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze najvýznamnejších komodít v roku 2022

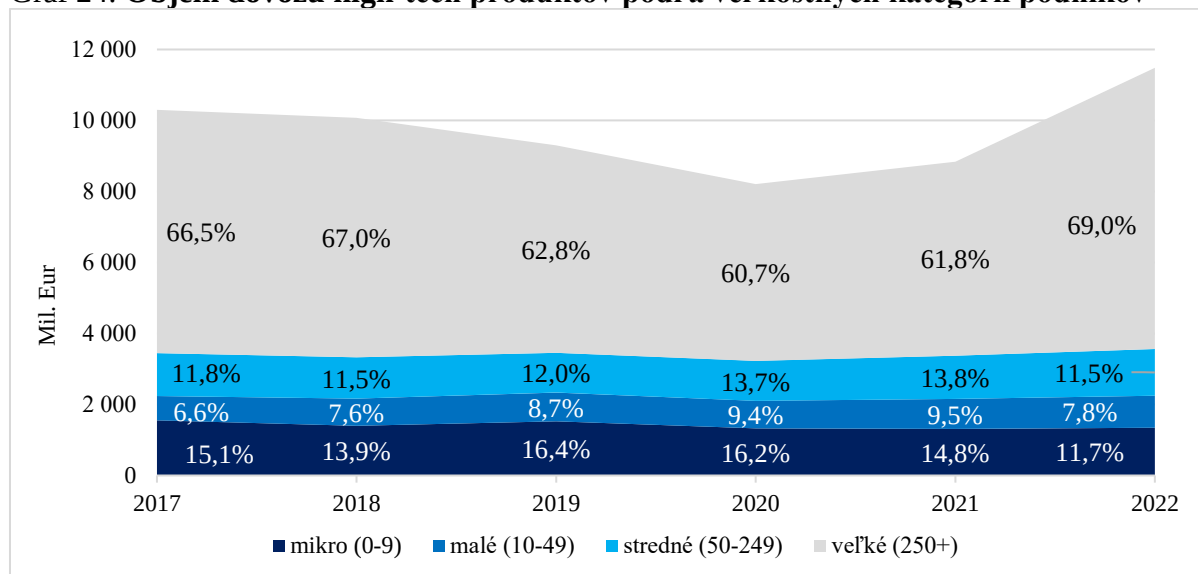
Zdroj: SBA, spracované na základe Štatistického úradu SR

3.1.1 Dovoz high-tech tovarov

Celkový dovoz high-tech tovarov dosiahol v roku 2022 hodnotu **11 482,7 mil. Eur** (bez započítania dovozných operácií zahraničných osôb). V porovnaní s rokom 2021 sa zvýšil celkový dovoz high-tech tovarov o 2 646 mil. Eur (medziročný nárast objemu o 29,9 %). K zaznamenanému medziročnému nárastu celkového objemu dovozu high-tech tovarov najviac prispeli veľké podniky (nárast objemu dovozu high-tech tovarov o 2 456,4 mil. Eur, t. j. o 45,0 %).

V roku 2022 predstavoval dovoz high-tech produktov malých a stredných podnikov 3 562,49 mil. Eur, t. j. medziročne vzrástol o 147,2 mil. Eur (resp. o 4,6 %). Dovoz high-tech produktov mikropodnikov bol v sledovanom roku 2022 na úrovni 1 348,8 mil. Eur, t. j. medziročné zvýšenie objemu o 2,83%, malých podnikov 894,1 mil. Eur, t. j. medziročné zvýšenie objemu o 6,14 %. Dovoz high-tech tovarov stredných podnikov bol v roku 2022 na úrovni 1 319,59 mil. Eur, t. j. išlo o medziročný nárast objemu o 8,25 %. Objem dovozu veľkých podnikov bol v roku 2022 na úrovni 7 920,25 mil. Eur.

Graf 24: Objem dovozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Podiel MSP na celkovom dovoze high-tech produktov bol 31 % (medziročné zníženie podielu na celkovom dovoze high-tech produktov o 7,2 p. b.). Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, podiel mikropodnikov dosiahol 11,7 % na objeme dovozu high-tech produktov (resp. o 3,1 p. b. menej oproti roku 2021). Podiel malých podnikov na celkovom objeme dovozu high-tech tovarov predstavoval 7,8 % (resp. o 1,8 p. b. menej oproti roku 2021) a podiel stredných podnikov bol v sledovanom roku 2022 na úrovni 11,5 % (t. j. o 2,3 p. b. menej ako v roku 2021).

3.2 Teritoriálna štruktúra dovozu MSP

Zo spracovaných údajov vyplýva určitá podobnosť v teritoriálnej štruktúre jednotlivých veľkostných kategórií podnikov. Vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov sa preukazuje kľúčová úloha jednotného trhu EÚ tak, ako je to aj v prípade vývozu z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov.

Tabuľka 13: Objem dovozu podľa teritoriálnych oblastí v roku 2022

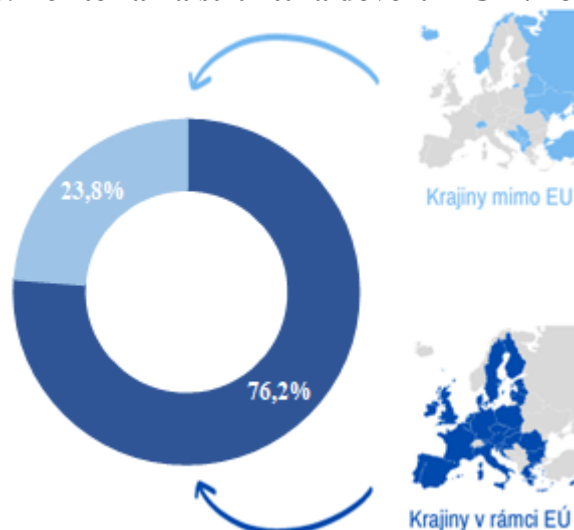
Veľkostná kategória podnikov	Absolútne hodnoty (v mil. Eur)			Podiel v %		
	Dovoz z krajín EÚ	Dovoz z krajín mimo EÚ	Dovoz spolu	Dovoz z krajín EÚ	Dovoz z krajín mimo EÚ	Dovoz spolu
Mikropodniky (0-9)	9 455,4	1 744,8	11 200,2	84,4%	15,6%	100,0%
Malé podniky (10-49)	7 413,6	2 826,7	10 240,3	72,4%	27,6%	100,0%
Stredné podniky (50-249)	10 558,6	3 971,9	14 530,5	72,7%	27,3%	100,0%
Veľké podniky (250 +)	28 258,3	21 128,9	49 387,2	57,2%	42,8%	100,0%
MSP (0-249)	27 427,7	8 543,4	35 971,1	76,2%	23,8%	100,0%
Imputácia dovozu	3 249,3	6 141,5	9 390,7	34,6%	65,4%	100,0%
Spolu - zahraničné	58 935,3	35 813,7	94 749,0	62,2%	37,8%	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Pri porovnaní jednotlivých kategórií podnikov z hľadiska teritoriálnej štruktúry v roku 2022 vyplýva, že dovoz z krajín EÚ bol najvýznamnejší pre kategóriu mikropodnikov, v rámci ktorej predstavoval podiel dovozu z členských krajín EÚ 84,4 % na celkovom objeme dovozu mikropodnikov.

V roku 2022 bol dovoz malých a stredných podnikov z krajín EÚ na úrovni troch štvrtín z celkového dovozu MSP (t. j. 76,2 %). V absolútnom vyjadrení bol objem dovozu MSP z krajín EÚ na úrovni 27 427,7 mil. Eur. V roku 2022 dosiahol dovoz malých a stredných podnikov z krajín mimo EÚ 23,8 % podiel z celkového dovozu MSP, resp. 8 543,4 mil. Eur.

Graf 25: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2022

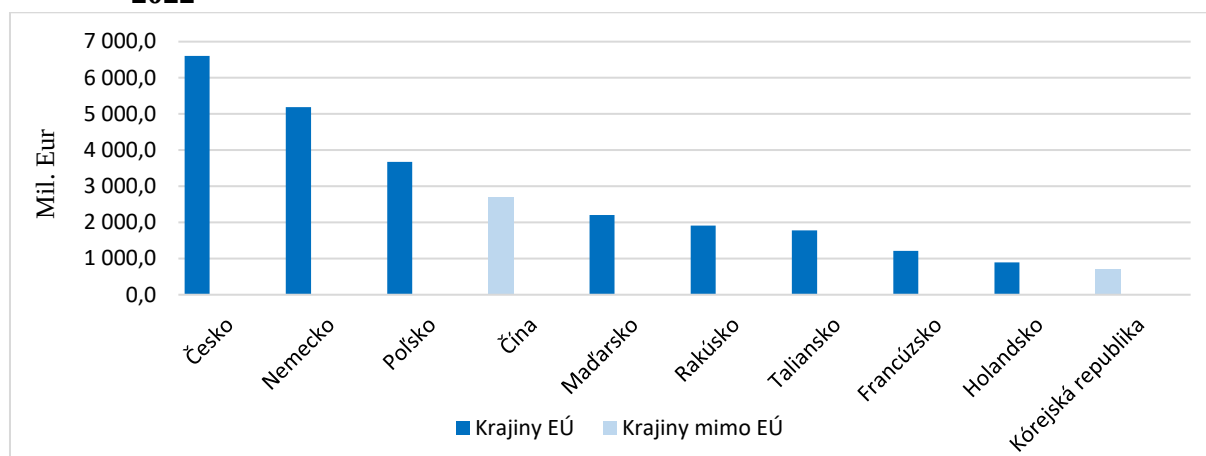

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci veľkých podnikov predstavoval podiel dovozu z krajín EÚ 57,2 % z celkového objemu dovozu veľkých podnikov, resp. 28 258,3 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. Podiel dovozu z krajín mimo EÚ predstavoval 42,8 % z celkového objemu dovozu veľkých podnikov, resp. 21 128,9 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. Spoločnou charakteristikou dovozu veľkých podnikov a MSP je relatívne vysoká teritoriálna koncentrácia na vnútorný trh EÚ.

Aj z hľadiska jednotlivých krajín je zrejmé, že kľúčovými dovoznými partnermi pre MSP sú najmä krajiny EÚ. V absolútnych hodnotách je najvýznamnejším dovozným partnerom Česko, nasledované Nemeckom. V prvej desiatke krajín z hľadiska objemu dovozu v € pre MSP je 8 európskych krajín a dve ázijské (Čína a Kórejska republika).

Graf 26: Teritoriálna štruktúra dovozu (krajiny) MSP v absolútnych hodnotách v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

3.2.1 Dovozy MSP z krajín EÚ

Dovozy malých a stredných podnikov v roku 2022 tvoril 46,5 % z celkového dovozu z krajín EÚ, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 27 427,7 mil. Eur. Súhrnne sa objem dovozu MSP z krajín EÚ medziročne zvýšil o 22 % (resp. o 4 948,7 mil. Eur).

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosiahol podiel mikropodnikov 16,0 % na celkovom objeme dovozu z krajín EÚ (9 455,4 mil. Eur v absolútnom vyjadrení). V medziročnom porovnaní bol vo veľkostnej kategórii mikropodnikov zaznamenaný nárast objemu dovozeného tovaru z krajín EÚ o 25,6 % (resp. o 1 928,6 mil. Eur). Malé podniky sa podieľali na celkom objeme dovozu z krajín EÚ 12,6 %, pričom v medziročnom porovnaní zaznamenali nárast objemu dovozu o 21,3 % (resp. o 1 299,6 mil. Eur). Dovozy stredných podnikov z členských štátov EÚ predstavoval 17,9 %, pričom medziročný nárast objemu dovozu bol o 19,5 % (resp. o 1 720,5 mil. Eur).

V absolútnej hodnote vrástol výraznejšie objem dovozu z krajín EÚ veľkých podnikov (o 3 205,9 mil. Eur). V roku 2022 v rámci veľkých podnikov tvoril podiel objemu dovozu z krajín EÚ na celkovom objeme dovozu 48,0 %, resp. objem dovozu z krajín EÚ bol na úrovni 28 258,3 mil. Eur v absolútnom vyjadrení.

Tabuľka 14: Štruktúra dovozu z krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022/2021

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu - krajiny EÚ			
	2021	2022		Index 2022/2021
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	7 526,8	9 455,4	16,0%	125,6
Malé podniky (10-49)	6 114,1	7 413,6	12,6%	121,3
Stredné podniky (50-249)	8 838,1	10 558,6	17,9%	119,5
Veľké podniky (250 +)	25 052,4	28 258,3	48,0%	112,8
MSP (0-249)	22 479,0	27 427,7	46,5%	122,0
Imputácia dovozu	1 088,1	3 249,3	5,5%	298,6
Spolu	48 619,5	58 935,3	100,0%	121,2

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V roku 2022 sa z hľadiska teritoriálnej štruktúry dovozu MSP z krajín EÚ potvrdilo, že Slovensko je naviazané najviac na susedné krajiny a najväčšiu ekonomiku EÚ – Nemecko. Z hľadiska podielu dovozu MSP na celkovom dovoze MSP sú najvýznamnejšími partnermi Česká republika, Nemecko, a Poľsko. Z celkového objemu dovozu MSP z členských štátov EÚ, tvoril podiel objemu dovozu MSP na celkovom dovoze MSP (nie na dovoze celkovo) z Českej republiky 24,1 %, Nemecka 18,9 % a z Poľska 13,4 %. V rámci ďalších členských štátov EÚ patril v roku 2022 medzi významnejší objem dovozu MSP z: Maďarska 8,0 %, Rakúska 7,0 %, Talianska 6,5 %, Francúzska 4,4 %, ako aj z Holandska 3,3 %. Dovoz z ostatných krajín EÚ na celkovom objeme dovozu MSP z krajín EÚ nepresiahol osobitne podiel vyšší ako 2,5 %.

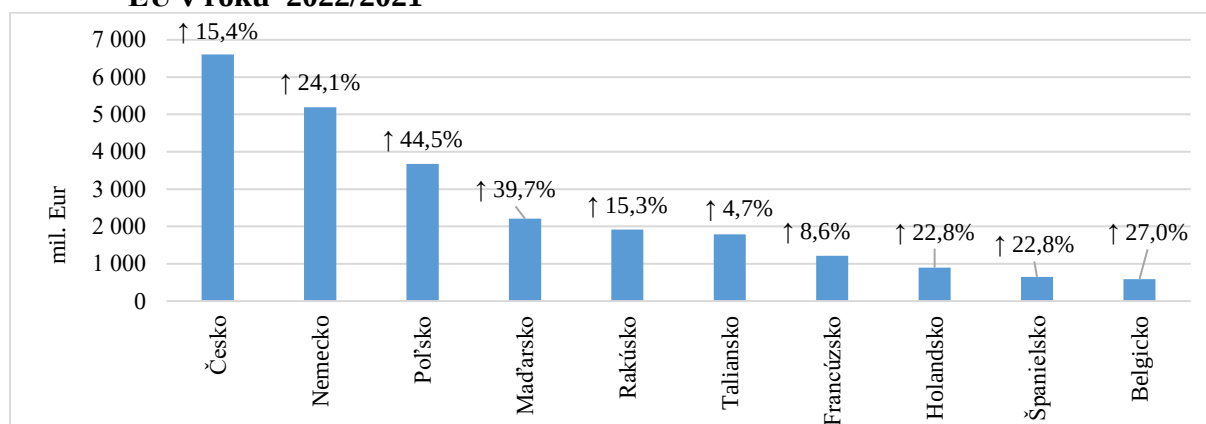
Tabuľka 15: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín EÚ v roku 2022

Krajina EÚ	Zastúpenie MSP na celkovom objeme dovozu MSP
Česko	24,1%
Nemecko	18,9%
Poľsko	13,4%
Maďarsko	8,0%
Rakúsko	7,0%
Taliansko	6,5%
Francúzsko	4,4%
Holandsko	3,3%
Španielsko	2,4%
Belgicko	2,1%
Rumunsko	1,7%
Slovinsko	1,4%
Slovensko	1,2%
Švédsko	1,0%
Bulharsko	0,8%
Dánsko	0,6%
Fínsko	0,5%
Grécko	0,5%
Írsko	0,4%
Chorvátsko	0,4%
Portugalsko	0,4%
Litva	0,4%
Luxembursko	0,2%
Estónsko	0,2%
Lotyšsko	0,1%
nešpecifikované	0,11%
Malta	0,02%
Spolu	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

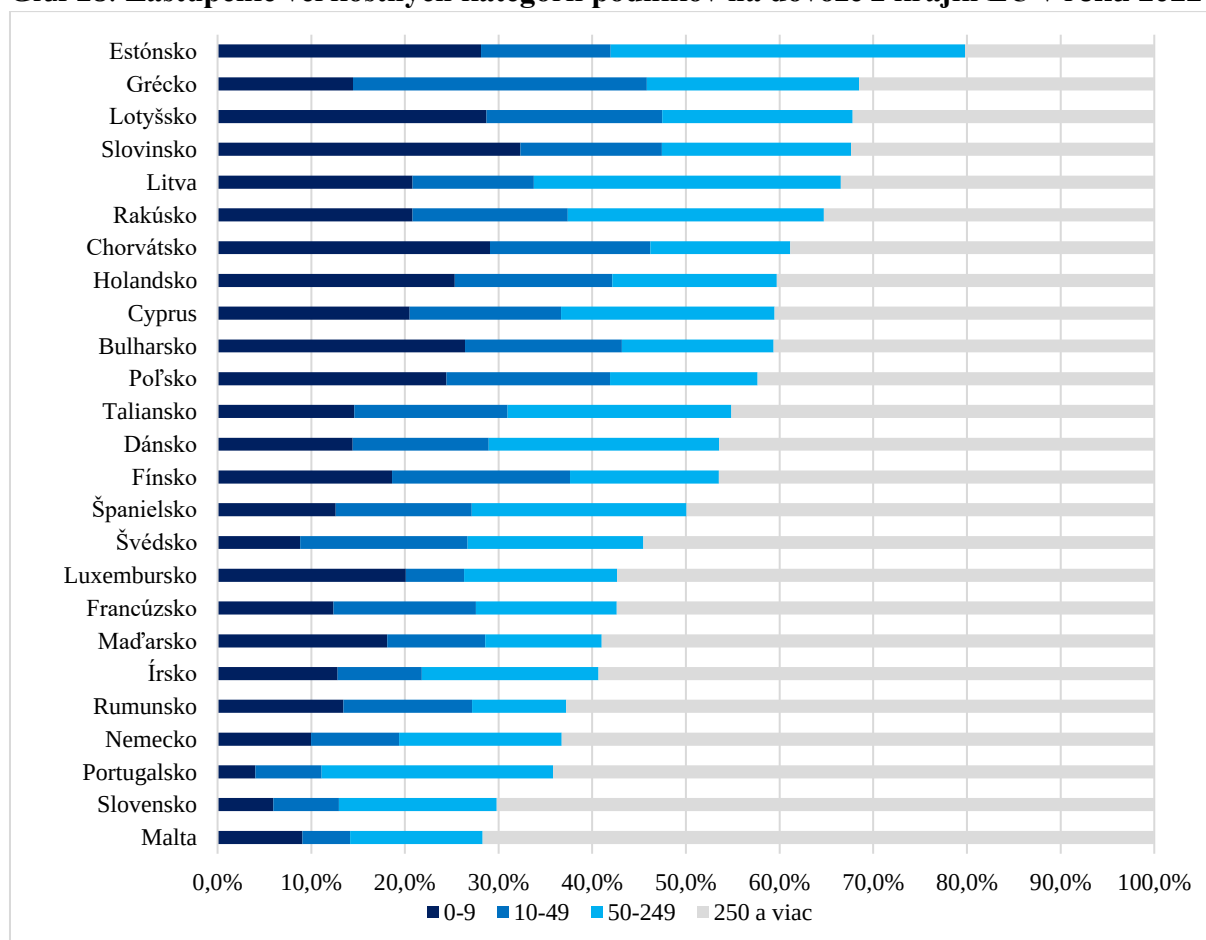
Z pohľadu medziročného vývoja objemu dovozu MSP z krajín EÚ v rámci 10 najvýznamnejších krajín,¹⁴ si Česká republika spolu s Nemeckom a Poľskom zachovalo svoju dominantnú pozíciu. V medziročnom porovnaní sa v absolútnom vyjadrení najvýraznejšie zvýšil objem dovozu MSP z Poľska (o 1 130 mil. Eur), Nemecka (o 1 006 mil. Eur) a Českej republiky (o 880,2 mil. Eur).

¹⁴ V roku 2022 tvoril objem dovozu MSP z desiatich najvýznamnejších krajín EÚ viac ako 90 % z celkového objemu dovozu MSP z členských krajín EÚ.

Graf 27: Celkový objem a medziročná zmena dovozu MSP z 10 najvýznamnejších krajín EÚ v roku 2022/2021

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Malé a stredné podniky mali celkovo najvýraznejšie zastúpenie na objeme dovozu z krajín: Estónsko (79,8 %), Grécko (68,5 %), Lotyšsko (67,8 %), Slovinsko (67,6%), a Litva (66,5 %). Jasná dominancia veľkých podnikov sa prejavuje najmä v prípade dovozu z Malty, v ktorom predstavuje podiel MSP 28,3 %, ako aj Portugalska (35,8 %).

Graf 28: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín EÚ v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.2.2 Dovozy MSP z krajín mimo EÚ

V roku 2022 tvoril dovoz malých a stredných podnikov 23,9 % z celkového dovozu z krajín mimo EÚ. V absolútnom vyjadrení predstavoval objem dovozu malých a stredných podnikov z krajín mimo EÚ 8 534,37 mil. Eur. Podiel mikropodnikov dosiahol v roku 2022 úroveň 4,9 % (resp. 1 744,8 mil. Eur v absolútnom vyjadrení). Podiel malých podnikov predstavoval 7,9 %, (resp. 2 826,7 mil. Eur) a stredných podnikov 11,1 %, (resp. 3 971,9 mil. Eur). Podiel veľkých podnikov na celkovom dovoze z krajín mimo EÚ predstavoval 59 %, resp. objem dovozu bol na úrovni 21 128,9 mil. Eur v absolútnom vyjadrení.

Tabuľka 16: Štruktúra dovozu z krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu - krajiny mimo EÚ			
	2021	2022		Index 2022/2021
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	1 501,8	1 744,8	4,9%	116,2
Malé podniky (10-49)	2 615,2	2 826,7	7,9%	108,1
Stredné podniky (50-249)	3 422,4	3 971,9	11,1%	116,1
Veľké podniky (250 +)	17 300,2	21 128,9	59,0%	122,1
MSP (0-249)	7 539,4	8 543,4	23,9%	113,3
Imputácia dovozu	2 595,7	6 141,5	17,2%	236,6
Spolu	27 435,3	35 813,7	100 %	130,5

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní doviezli malé a stredné podniky z krajín mimo EÚ tovar v hodnote vyššej o 13,3 % (resp. o 1 mld. Eur). Medziročný nárast dovozu MSP do krajín mimo EÚ súvisel najmä s výraznejším medziročným zvýšením objemu dovozu stredne veľkých podnikov o 549 mil. Eur. Objem dovozu mikropodnikov smerujúcich z krajín mimo EÚ sa v porovnaní s rokom 2021 zvýšil o 243 mil. Eur. Objem dovozu malých podnikov sa medziročne zvýšil o 211 mil. Eur.

Z údajov spracovaných v Tabuľke 17 vyplýva, že najvyšší podiel na celkovom dovoze MSP z trhov mimo EÚ mali: Čína (33,6 %), Južná Kórea (8,2 %), Spojené štáty americké (6,6 %). Významnejší podiel zastávali na celkovom objeme dovozu MSP, z pohľadu trhov mimo EÚ, aj: Vietnam (5,8 %), Turecko (5,0 %), Švajčiarsko (4,4 %), Japonsko (4,3 %), Spojené kráľovstvo (4,0 %).

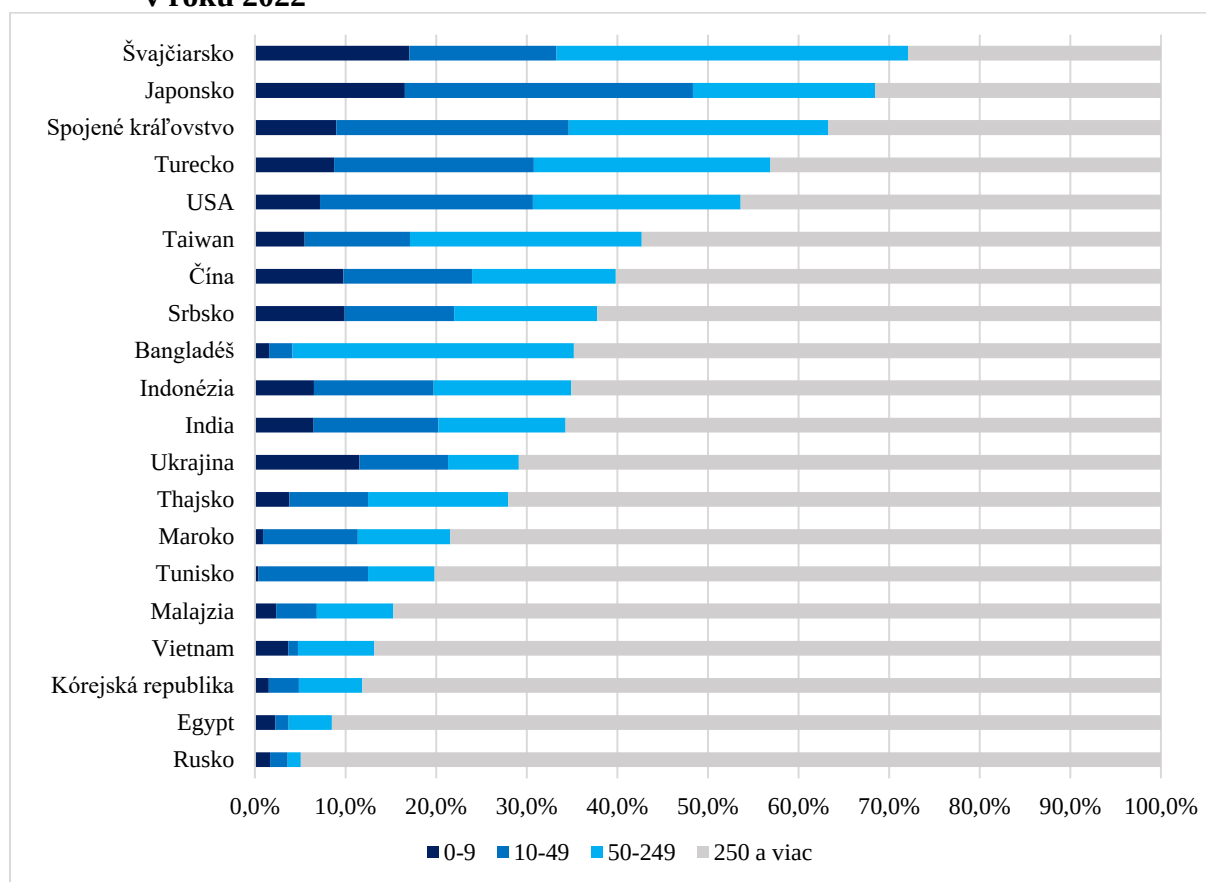
Tabuľka 17: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v roku 2022

Krajina mimo EÚ	Zastúpenie MSP na celkovom objeme dovozu MSP
Čína	31,6%
Kórejská republika	8,2%
USA	6,6%
Vietnam	5,8%
Turecko	5,0%
Švajčiarsko	4,4%
Japonsko	4,3%
Spojené kráľovstvo	4,0%
Ukrajina	3,5%
Taiwan	2,5%
Srbsko	2,3%
Rusko	1,8%
India	1,8%
Bangladéš	1,3%
Thajsko	1,1%
Malajzia	0,9%
Indonézia	0,6%
Tunisko	0,3%
Maroko	0,3%
Egypt	0,2%
ostatné krajiny mimo EU spolu	13,3%
Spolu	100,0 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Malé a stredné podniky mali v roku 2022 najvýraznejšie zastúpenie na dovoze zo Švajčiarska (72,1 %), Japonska (68,4 %), Spojeného kráľovstva (63,3) a Turecka (56,9 %). Naopak, veľké podniky dominovali v roku 2022 najmä na dovoze z: Ruska (5,1 % podiel MSP), Egypta (8,5 % podiel MSP), Kórejskej republiky (11,9 %). Z pohľadu bližšej špecifikácie štruktúry MSP sa mikropodniky výraznejšie podieľali na celkovom objeme dovozu z Švajčiarska (17,0 %), Japonska (16,6 %) a Ukrajiny (11,5 %). Malé podniky mali najvýraznejšie zastúpenie na dovoze z Japonska (31,8 %), Spojeného kráľovstva (25,6%) a USA (23,5%). Stredné podniky dominovali na dovoze zo Švajčiarska (38,8 %). Okrem toho mali najvýraznejšie zastúpenie na dovoze z Bangladéša (31,1 %) a Spojeného kráľovstva (28,6 %).

Graf 29: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín mimo EÚ v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Medziročný vývoj objemu dovozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ sa aj v roku 2022 vyznačoval rastom na objeme dovozu malých a stredných podnikov, najvýraznejšie z Číny (o 196 mil. Eur). Okrem toho sa vyznačoval aj rastom na objeme dovozu MSP z Vietnamu (o 154 mil. Eur) a Švajčiarska (o 99,7 mil. Eur). Na druhej strane bol zaznamenaný najvýraznejší medziročný pokles objemu dovozu malých a stredných podnikov zo Srbska (o 50 mil. Eur). Významnejšie klesol aj objem dovozu MSP z Tuniska (o 17,9 mil. Eur).

3.3 Odvetvové členenie celkového dovozu MSP

Viac ako polovicu (53,7 %, resp. 19 387,2 mil. Eur) z celkovej hodnoty dovezeného tovaru MSP v roku 2022 tvoril z hľadiska odvetvovej štruktúry dovoz v oblasti obchodu.

Druhým najvýznamnejším odvetvím v rámci dovozu MSP bol priemysel s podielom 26,9 %, resp. 9 704,3 mil. Eur. Podľa hrubšieho členenia SK NACE predstavoval podiel odvetvia stavebníctva 2,3 % (resp. 824,5 mil. Eur), dopravy a skladovania 2,2 % (resp. 783,3 mil. Eur) a obchodných služieb 9,9 % (resp. 3 562,2 mil. Eur).

V Tabuľke 18 možno sledovať pomerne vysokú variabilitu podielu objemu MSP na celkovom dovoze v jednotlivých odvetviach. V roku 2022 sa z hľadiska odvetvovej štruktúry dovozu prejavila dominancia MSP najmä v odvetví činností v oblasti nehnuteľností (100 %), odborných vedeckých a technických činností (95,6 %), ubytovacích a stravovacích služieb (96,9 %), stavebníctva (94,2 %), administratívnych a podporných služieb (99,7 %), ako aj v oblasti dodávok vody (94,0 %) a odborné, vedecké a technické činnosti (95,6 %).

Najnižší podiel MSP na celkovom dovoze z hľadiska ich odvetvovej štruktúry bol zaznamenaný najmä v odvetví dopravy a skladovania (14,0 %), dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (15,9 %) a priemyselnej výroby (19,9 %).

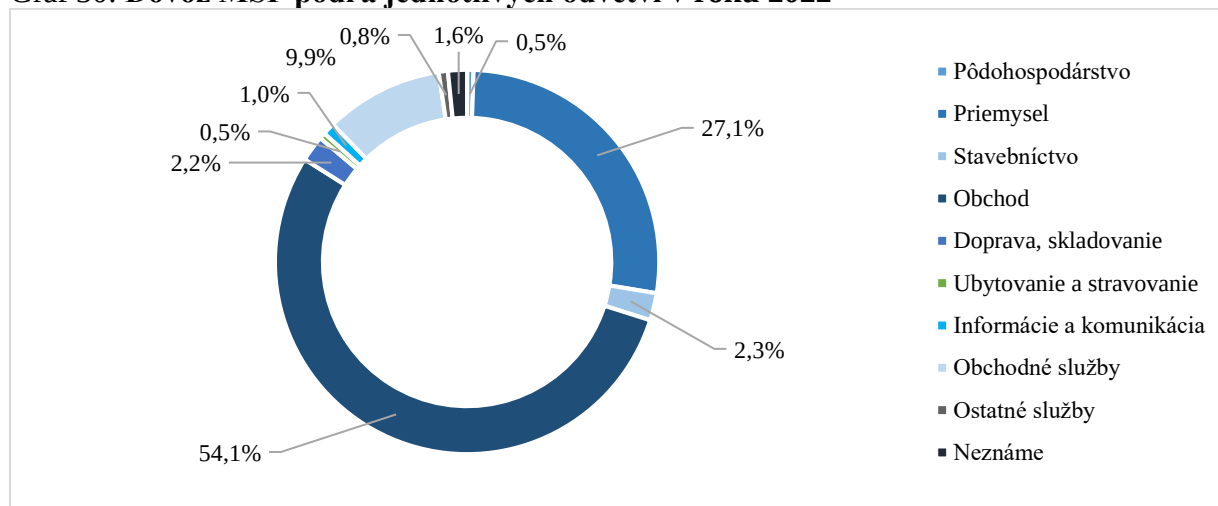
Tabuľka 18: Dovozy MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2022

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Celkový dovoz MSP		Podiel MSP na celkovom dovoze v jednotlivých odvetviach
		v mil. Eur	v %	
Ťažba a dobývanie	Priemysel	10,5	0,03%	53,9%
Priemyselná výroba ¹⁵		9 589,0	26,6%	19,9%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		23,9	0,1%	15,9%
Dodávka vody		80,9	0,2%	94,0%
Stavebníctvo	Stavebníctvo	824,5	2,3%	94,2%
Veľkoobchod a maloobchod	Obchod	19 387,2	53,7%	79,0%
Doprava a skladovanie	Doprava, skladovanie	783,3	2,2%	14,0%
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	183,4	0,5%	96,9%
Informácie a komunikácia	Informácie a komunikácia	369,1	1,0%	61,2%
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	30,9	0,1%	60,1%
Činnosti v oblasti nehnuteľností		386,4	1,1%	100,0%
Odborné, vedecké a technické činnosti		1 588,7	4,4%	95,6%
Administratívne a podporné služby		1 556,2	4,3%	99,7%
Ostatné	Ostatné služby	276,9	0,8%	44,1%
Neznáme	Neznáme	572,3	1,6%	2,5%
Chránené údaje (pôdohospodárstvo, činnosti v oblasti nehnuteľností)	Chránené údaje (pôdohospodárstvo, činnosti v oblasti nehnuteľností)	432,6	1,2%	61,7%
Spolu		36 095,8	100,0%	33,6%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

¹⁵ Časť údajov v segmente priemyselnej výroby môže byť skreslená z dôvodu ich ochrany. Ide o sektory výroba textilu a výroba ostatných dopravných prostriedkov.

Graf 30: Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3. 4 Regionálna štruktúra dovozu MSP

Regionálna štruktúra celkového objemu dovozu malých a stredných podnikov SR v roku 2022 je charakterizovaná výraznou dominanciou Bratislavského kraja (42,7 %). Podiel Bratislavského kraja sa znížil o 0,8 p. b. v porovnaní s rokom 2021.

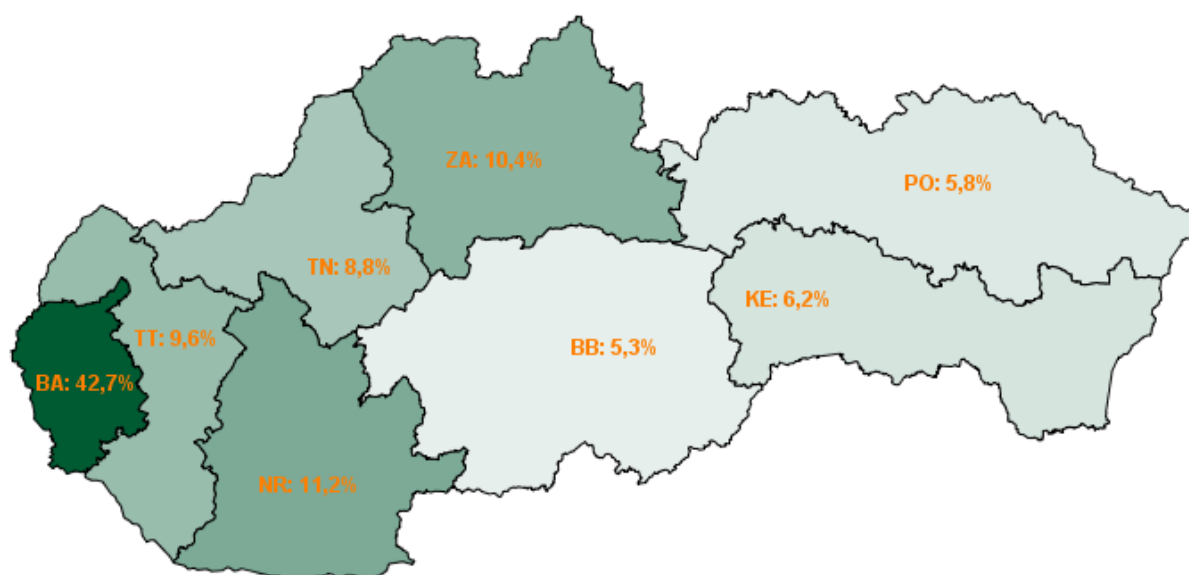
Ako možno sledovať aj na Mape 2, v Nitriansky kraj sa na celkovom dovoze MSP podieľal 11,2 % (medziročné zvýšenie podielu o 0,4 p. b.). Zastúpenie Žilinského kraja na celkovom objeme dovozu MSP bolo na úrovni 10,4 % (medziročné zníženie o 0,3 p. b.), Trnavského kraja bolo na úrovni 9,6 % (medziročné zvýšenie podielu o 0,3 p. b.), Trenčianskeho kraja na úrovni 8,8 % (medziročné zníženie podielu o 0,4 p. b.), Košického kraja na úrovni 6,2 % (medziročné zvýšenie podielu o 0,1 p. b.).

Najnižšie zastúpenie na celkovom objeme vývozu MSP zastávali malé a stredné podniky v Banskobystrickom kraji 5,3 % (medziročné zvýšenie podielu o 0,1 p. b.) a Prešovskom kraji 5,8 % (medziročné zvýšenie podielu o 0,6 p. b.).

V absolútnom vyjadrení najvyšší objem dovozu MSP zaznamenaný v Bratislavskom kraji (15 127 mil. Eur). V Nitrianskom kraji predstavoval objem dovozu MSP 3 953 mil. Eur, v Žilinskom kraji 3 686 mil. Eur, v Trnavskom kraji 3 396 mil. Eur, a v Trenčianskom kraji 3 100,4 mil. Eur. Objem dovozu malých a stredných podnikov v Košickom kraji bol na úrovni 2 198,8 mil. Eur, v Prešovskom kraji bol 2 066,2 mil. Eur a v Banskobystrickom kraji 1 869,3 mil. Eur.

V porovnaní s rokom 2021 sa zvýšil objem dovozu malých a stredných podnikov vo všetkých krajoch SR, najvýraznejšie však v Bratislavskom kraji (o 2 070,17 mil. Eur). V Trnavskom kraji sa objem dovozu MSP zvýšil o 593 mil. Eur, v Nitrianskom kraji o 716,9 mil. Eur, v Trenčianskom kraji o 341,32 mil. Eur, v Žilinskom kraji o 492,13 mil. Eur, v Košickom kraji o 381,3 mil. Eur, v Prešovskom kraji o 498,58 mil. Eur a v Banskobystrickom kraji o 306,79 mil. Eur.

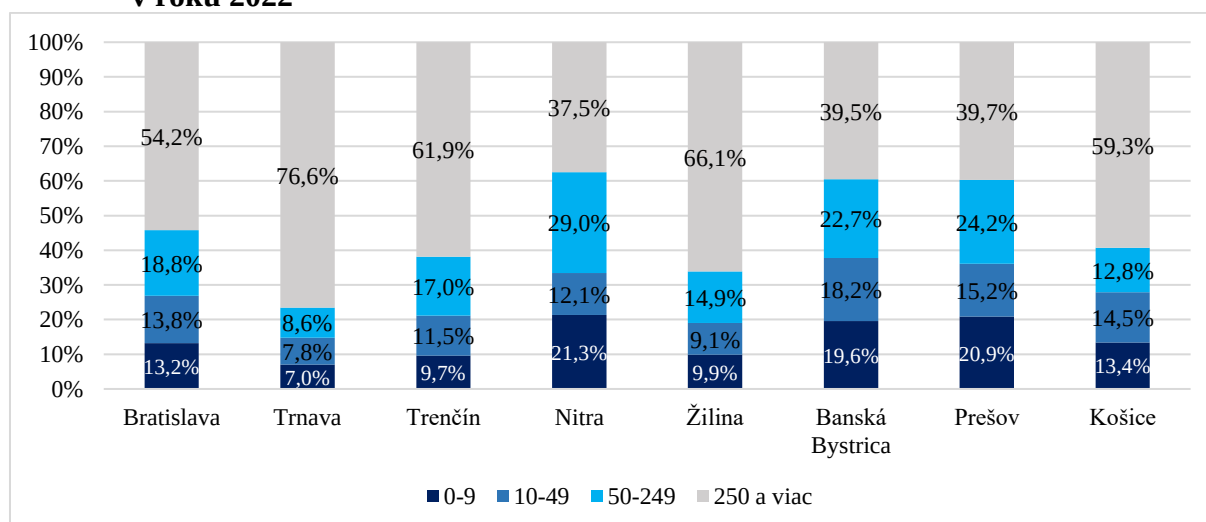
Mapa 2: Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP podľa krajov SR v roku 2022

Zdroj: Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR. Pozn.: BA – Bratislavský kraj; TT – Trnavský kraj; TN – Trenčiansky kraj; ZA – Žilinský kraj; PO – Prešovský kraj; NR – Nitriansky kraj; BB – Banskobystrický kraj; KE – Košický kraj.

Z komparácie regionálnej štruktúry celkového dovozu vyplýva, že v porovnaní s veľkými podnikmi (Graf 31) **dominujú MSP v Nitrianskom kraji (62,5 %), Banskobystrickom kraji s podielom 60,5 % a v Prešovskom kraji (60,3%)**. Naopak, v prípade veľkých podnikov, najvýznamnejšie dominujú na objeme dovezeného tovaru najmä v Trnavskom kraji (s 23,4 % podielom MSP). V Žilinskom kraji dosiahli veľké podniky podiel 33,9 %, v Košickom kraji 40,7 %, Trenčianskom kraji 38,1 % a v Bratislavskom kraji 45,8 %.

Graf 31: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V porovnaní s rokom 2021 sa zvýšil podiel MSP na celkovom objeme dovozu v Nitrianskom kraji o 5,2 p. b. a v Prešovskom kraji o 5,3 p. b. Najvýraznejší pokles podielu

MSP na celkovom objeme dovozu bol v Trenčianskom kraji o 4,4 p. b. a v Žilinskom kraji o 1,9 p. b. a v Košickom kraji o 1,6 p. b.

3.5 Početnosť dovážajúcich MSP

V roku 2022 predstavoval celkový počet dovážajúcich podnikateľských subjektov 107 371 podnikov, z toho podiel MSP dosiahol 99,3 % resp. 106 633 malých a stredných podnikov. Zastúpenie jednotlivých veľkostných kategórií na celkovom dovoze sumarizuje Tabuľka 19. Z údajov vyplýva, že mikropodniky mali najpočetnejšie zastúpenie na celkovom dovoze. Podieľali sa viac ako štyrmi pätinami (86,5 %) na celkovom počte dovážajúcich podnikateľských subjektov na území SR. Malé podniky dosiahli 10,4 % podiel a stredné podniky dosiahli 2,4 % podiel na celkovom počte dovážajúcich podnikateľských subjektov. Z pohľadu percentuálneho zastúpenia na celkovom počte dovážajúcich podnikateľských subjektov bola najmenej zastúpenou kategóriou veľkých podnikov (0,7 %).

Celkový počet dovážajúcich malých a stredných podnikov sa medziročne zvýšil o 1 794 podnikateľských subjektov, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje zvýšenie o 1,7 %.

V porovnaní s rokom 2021 narástol počet mikropodnikov o 1 631 subjektov (resp. o 1,8 %). Počet malých podnikov sa medziročne zvýšil o 159 subjektov (resp. o 1,4 %). Počet dovážajúcich stredných podnikov sa takmer nezmenil.

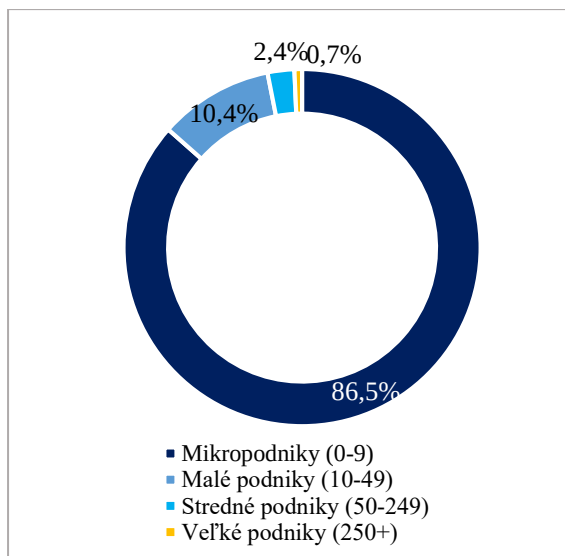
Tabuľka 19: Početnosť dovozcov tovaru v roku 2022/2021

Veľkostná kategória podnikov	Počet podnikateľských subjektov			
	2021	2022		Index 2022/2021
	Abs. počet	Abs. počet	Podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	91 257	92 888	86,5%	101,8
Malé podniky (10-49)	10 988	11 147	10,4%	101,4
Stredné podniky (50-249)	2 594	2 598	2,4%	100,2
Veľké podniky (250+)	741	738	0,7%	99,6
MSP (0-249)	104 839	106 633	99,3%	101,7
Spolu	105 580	107 371	100,0%	101,7

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

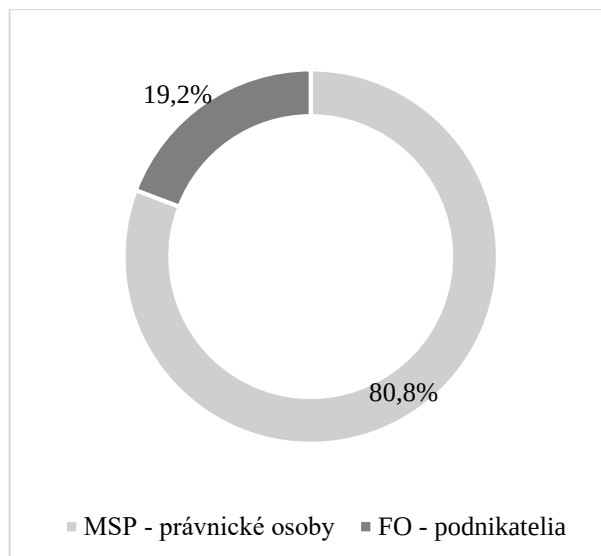
Z hľadiska právnej formy v rámci MSP dominovali v roku 2022 právnické osoby (86 136). Ich podiel predstavoval viac ako štyri pätiny (80,8 %) z celkového počtu dovážajúcich MSP. Podiel FO – podnikateľov tvoril 19,2 % z celkového počtu dovážajúcich malých a stredných podnikov. V absolútnom vyjadrení bol počet FO – podnikateľov na úrovni 20 497 subjektov.

Graf 32: Veľkostná štruktúra dovážajúcich podnikateľských subjektov v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Graf 33: Štruktúra dovážajúcich MSP podľa právnej formy v roku 2022

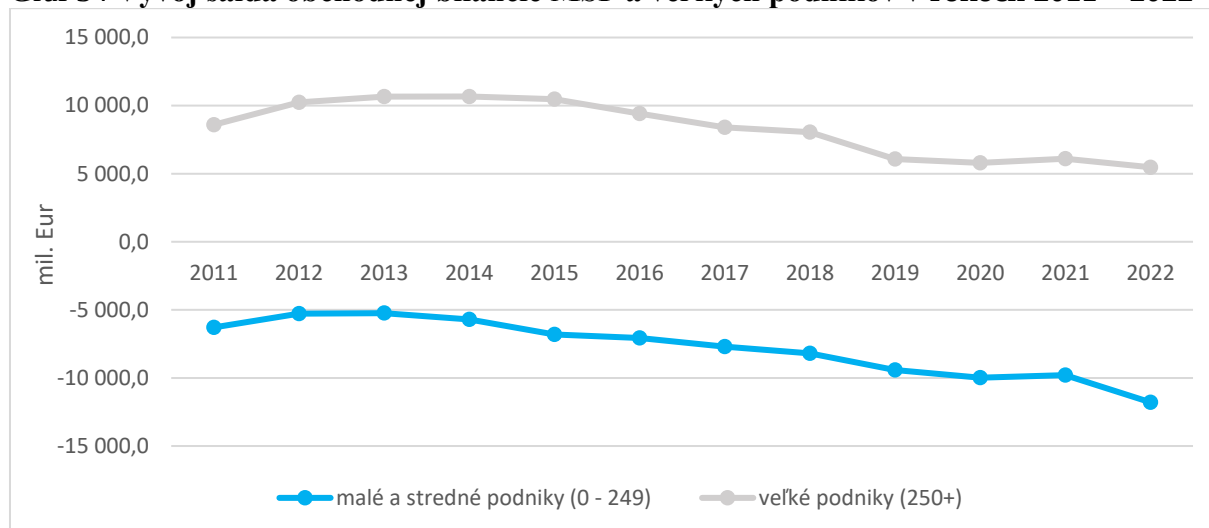

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

4 Vývoj salda obchodnej bilancie MSP

Saldo zahraničného obchodu malých a stredných podnikov stále dosahuje záporné hodnoty, na rozdiel od veľkých podnikov, ktorých saldo zahraničného obchodu je každoročne kladné. **V roku 2022 dosiahlo pasívne saldo malých a stredných podnikov 11 789,3 mil. Eur**, čo predstavuje medziročný nárast pasívneho salda o jednu pätinu.

Graf 34 Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov v rokoch 2011 – 2022

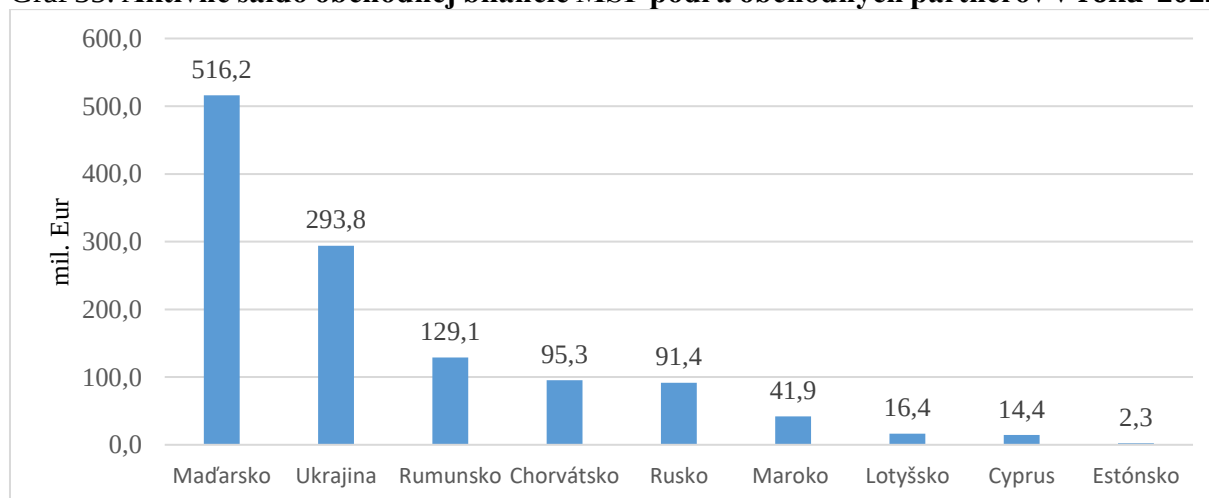

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Vo vzťahu k najvýznamnejším obchodným partnerom MSP v roku 2022 bolo možné identifikovať krajiny, s ktorými má Slovensko v rámci kategórie malých a stredných podnikov najvyššie aktívne, resp. pasívne saldo obchodnej bilancie. Na Grafe 35 je zobrazených 9 obchodných partnerov, s ktorými dosiahli slovenské MSP najvyššie aktívne saldo.

Z dostupných údajov vyplýva,¹⁶ že najvyššie aktívne saldo mali slovenské MSP s Maďarskom (516,2 mil. Eur), Ukrajinou (293,8 mil. Eur), Rumunskom (129,1 mil. Eur), Chorvátskom (95,3 mil. Eur), Ruskou federáciou (91,4 mil. Eur) a Marokom (41,9 mil. Eur).

Graf 35: Aktívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v roku 2022

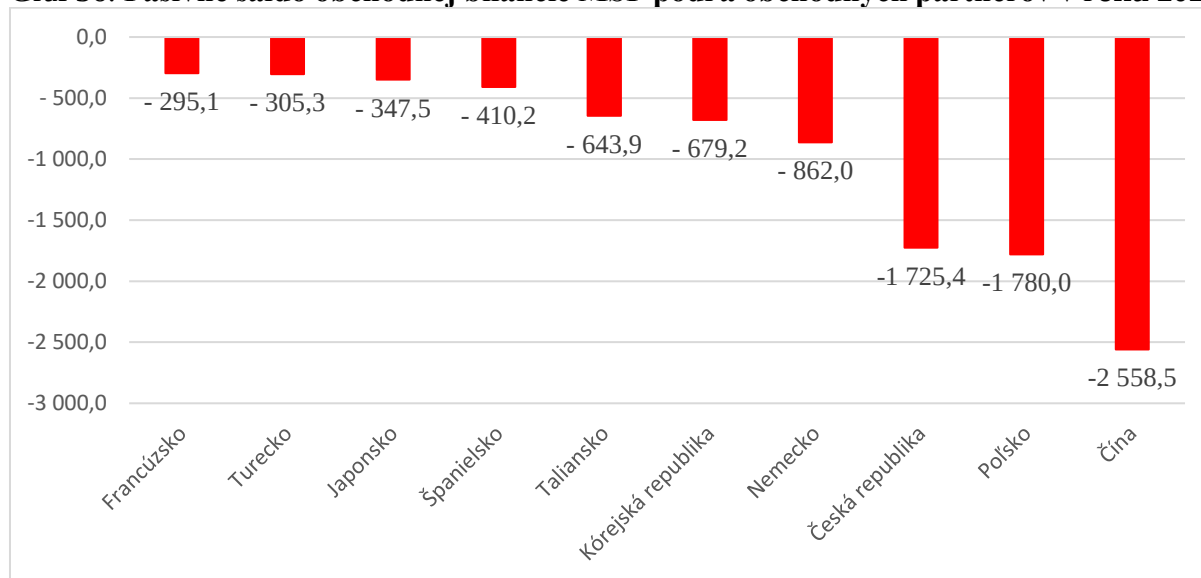

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

¹⁶ Do porovnávania vstúpilo 37 krajín – obchodných partnerov MSP.

Na druhej strane, podľa štatistických údajov o zahraničnom obchode, v roku 2022 dosiahli slovenské malé a stredné podniky najvyššie pasívne saldo s Čínou (2 558,5 mil. Eur), Poľskom (1 780,0 mil. Eur), Českou republikou (1 725,4 mil. Eur), Nemeckom (862,0 mil. Eur), Kórejskou republikou (679,2 mil. Eur), Talianskom (643,9 mil. Eur), Španielskom (410,2 mil. Eur), Japonskom (347,5 mil. Eur), Tureckom (305,3 mil. Eur) a Francúzskom (295,1 mil. Eur). Údaje o vývoji pasívneho salda v roku 2022 zobrazuje Graf 36.

Graf 36: Pasívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v roku 2022

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

5 Postavenie MSP v zahraničnom obchode v SR a v krajinách EÚ

Zahraničný obchod krajín EÚ je možné sledovať prostredníctvom údajov štatistického úradu Európskej únie (Eurostat). Zahraničný obchod medzi členskými krajinami EÚ je vykazovaný prostredníctvom systému INTRASTAT (Internal Trade). Systém EXTRASTAT (External Trade) determinuje zahraničný obchod krajín EÚ, ktorý je realizovaný s krajinami mimo jednotného trhu EÚ. Na rozdiel od metodiky používanej SBA a ŠÚ SR, metodika Eurostatu v oblasti zahraničného obchodu nezapočítava podnikateľské subjekty s nezisteným počtom zamestnancov.¹⁷ V dôsledku skutočnosti, že štatistika zahraničného obchodu podlieha stanovenému harmonogramu vykazovania v jednotlivých krajinách EÚ osobitne, kompletne údaje sú spravidla vykazované s 2 ročným rozdielom. V tejto súvislosti treba podotknúť, že v kapitole 5 je postavenie MSP výlučne hodnotené (pre potreby komparácie v rámci krajín EÚ) na základe Eurostatu, a to za najaktuálnejšie dostupné údaje za rok 2021. V nasledujúcich tabuľkách sú prezentované podrobnejšie štruktúry vývozu a dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajinách EÚ.

Podľa údajov Eurostatu mal podiel vnútorného vývozu malých a stredných podnikov v členských krajinách EÚ (27) 43,8 % z celkového vývozu do krajín EÚ. V prípade Slovenskej republiky tento podiel predstavoval 31,5 % z celkového vývozu do krajín Európskej únie. Malé a stredné podniky na Slovensku zaostávajú za členskými štátmi EÚ aj v oblasti podielu objemu vývozu do krajín mimo EÚ. Na Slovensku bol v roku 2021 podiel MSP na vývoze mimo krajín EÚ na úrovni 18,2 % na celkovom vývoze mimo krajín EÚ (v EÚ 31,9 % na celkovom vývoze mimo krajín EÚ).

Tabuľka 20: Štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ

			mikro (0-9)	malé (10-49)	stredné (50-249)	veľké (250+)	MSP spolu	Spolu
EÚ (2021)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	223 073	317 719	578 027	1 436 504	1 118 819	2 555 323
		Podiel	8,7%	12,4%	22,6%	56,2%	43,8%	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	91 347	156 145	329 848	1 230 201	577 340	1 807 541
		Podiel	5,1%	8,6%	18,2%	68,1%	31,9%	100,0%
	Vývoz spolu	Objem v mil. Eur	314 420	473 864	907 875	2 666 705	1 696 159	4 362 865
		Podiel	7,2%	10,9%	20,8%	61,1%	38,9%	100,0%
SR (2021)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	4 733	4 430	8 429	38 312	17 592	55 904
		Podiel	8,5%	7,9%	15,1%	68,5%	31,5%	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	413	486	1 263	9 713	2 162	11 875
		Podiel	3,5%	4,1%	10,6%	81,8%	18,2%	100,0%
	Vývoz spolu	Objem v mil. Eur	5 145	4 917	9 692	48 025	19 754	67 779
		Podiel	7,6%	7,3%	14,3%	70,9%	29,1%	100,0%

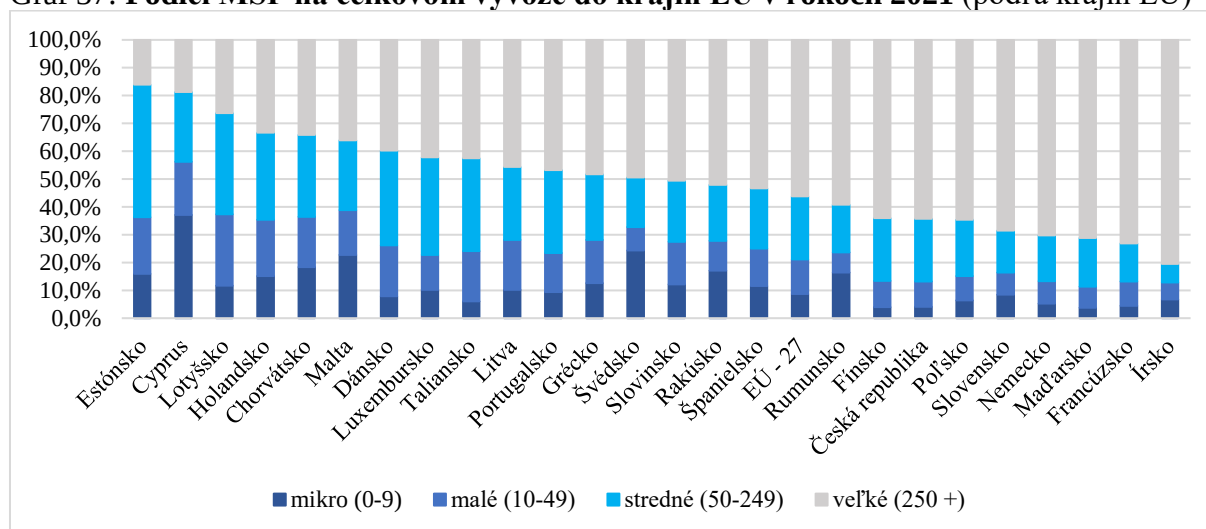
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

V roku 2021 sa Slovensko umiestnilo v porovnaní vývoznej výkonnosti s ostatnými členskými krajinami EÚ na druhej polovici, pričom podiel malých a stredných podnikov na vývoze do krajín EÚ dosiahol 31,5 %. Tiež sa umiestnilo na predposlednom mieste v rámci regiónu V4.

¹⁷ V dôsledku toho, že metodika Eurostatu nerozlišuje medzi tuzemským a zahraničným subjektom.

Postavenie jednotlivých členských krajín EÚ podľa dosiahnutého podielu MSP na celkovom vývoze znázorňuje Graf 37. Viac ako dve tretiny z celkového vnútrovnijného vývozu vytvorili MSP v Estónsku (83,9 %), na Cypre (81,2 %), Lotyšsku (73,7 %) a v Holandsku (66,7 %). Menší podiel MSP ako v prípade Slovenskej republiky zastávali malé a stredné podniky v Maďarsku (28,8 %), Francúzsku (26,9 %) a v Írsku (19,5 %).

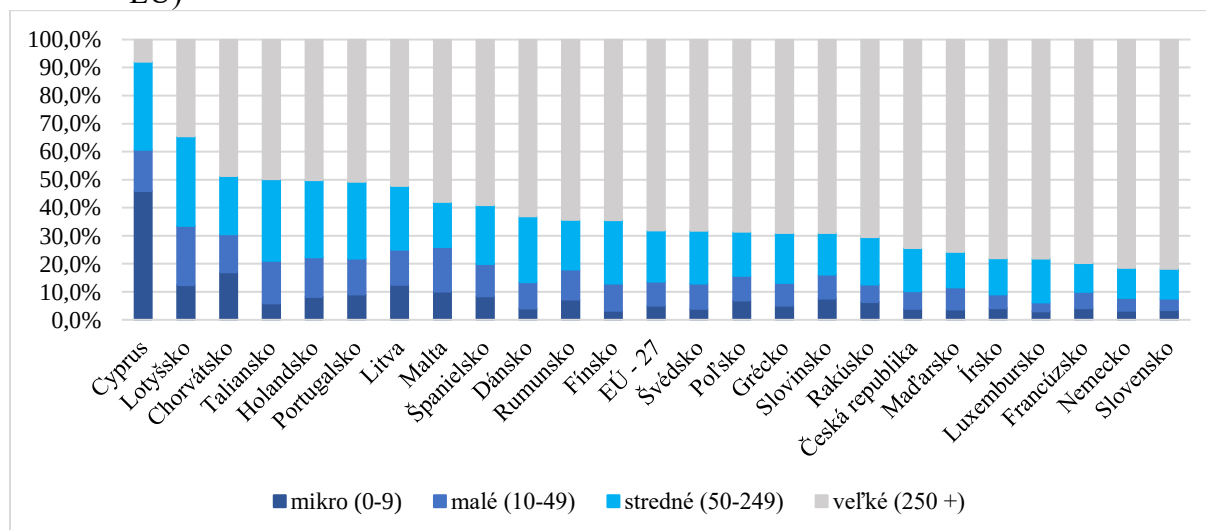
Graf 37: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v rokoch 2021 (podľa krajín EÚ)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu¹⁸

Viac ako 90 % hodnoty vonkajšieho vývozu vytvorili MSP na Cypre (92,1 %) a dve tretiny v Lotyšsku (65,5 %). V Chorvátsku MSP zastávali viac ako polovicu z celkového vonkajšieho objemu vývozu (51,3 %), rovnako aj v Taliansku (50,2 %). Slovensko sa z pohľadu vývoja objemu vývozu MSP do krajín mimo EÚ dlhodobo umiestňuje na poslednom mieste. Tento trend pokračoval aj v roku 2021, keď Slovensko zaujímalo poslednú pozíciu s podielom MSP na úrovni 18,2 %.

Graf 38: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2021 (podľa krajín EÚ)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu¹⁹

Pozn.: bez Luxemburska.

¹⁸ Poznámka.: kompletne údaje za Belgicko a Bulharsko neboli dostupné.

¹⁹ Poznámka.: kompletne údaje za Belgicko, Bulharsko a Estónsko neboli dostupné.

V roku 2021 mal podiel vnútorného dovozu malých a stredných podnikov v členských krajinách EÚ hodnotu 49,1 % z celkového dovozu z krajín EÚ. Na Slovensku tento podiel dovozu MSP predstavoval 46,4 % z celkového dovozu z krajín Európskej únie.

Aj v prípade dovozu z krajín mimo EÚ zaostávajú malé a stredné podniky za členskými štátmi EÚ. Na Slovensku predstavoval podiel dovozu MSP 18,0 % z celkového objemu dovozu z krajín mimo EÚ (v EÚ 43,6 % na celkovom dovoze z krajín mimo EÚ).

Tabuľka 21: Štruktúra dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ

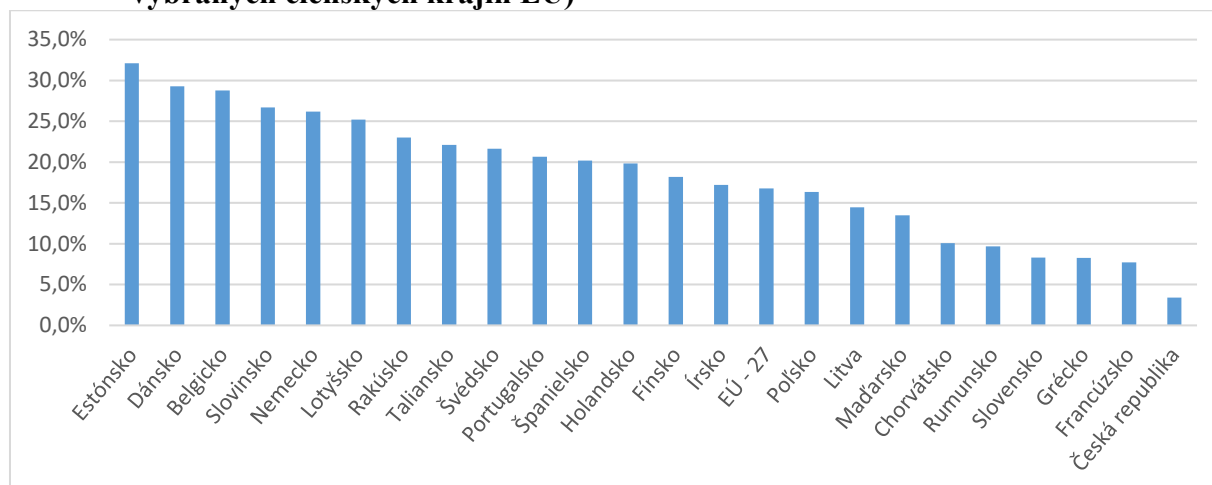
			mikro (0-9)	malé (10-49)	stredné (50-249)	veľké (250+)	MSP spolu	Spolu
EÚ (2021)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	339 577	431 334	629 730	1 450 694	1 400 641	2 851 334
		Podiel	11,9%	15,1%	22,1%	50,9%	49,1%	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	162 710	224 973	325 505	923 055	713 188	1 636 243
		Podiel	9,9%	13,7%	19,9%	56,4%	43,6%	100,0%
	Dovoz spolu	Objem v mil. Eur	502 287	656 307	955 234	2 373 748	2 113 829	4 487 577
		Podiel	11,2%	14,6%	21,3%	52,9%	47,1%	100,0%
SR (2021)	Krajiny EÚ	Objem v mil. Eur	7 953	8 231	10 725	31 046	26 910	57 955
		Podiel	13,7%	14,2%	18,5%	53,6%	46,4%	100,0%
	Krajiny mimo EÚ	Objem v mil. Eur	560	959	1 621	14 288	3 139	17 428
		Podiel	3,2%	5,5%	9,3%	82,0%	18,0%	100,0%
	Dovoz spolu	Objem v mil. Eur	8 513	9 190	12 346	45 334	30 049	75 383
		Podiel	11,3%	12,2%	16,4%	60,1%	39,9%	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

5.1 Početnosť vyvážajúcich a dovážajúcich MSP

V roku 2021 sa Slovensko umiestnilo na posledných priečkach medzi krajinami EÚ z hľadiska podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v sektore priemyslu s podielom 8,3 %. Rovnaký alebo menší podiel vyvážajúcich MSP na počte malých a stredných podnikov v sektore priemyslu ako v prípade Slovenska dosahovali len nasledovné krajiny: Grécko (8,3 %), Francúzsko (7,7 %) a Česká republika (3,4 %). Naopak, najvyšší podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte malých a stredných podnikov v sektore priemyslu dosiahli v zmysle sledovaných krajín EÚ v Estónsku (32,1 %), Dánsku (29,3 %) a Belgicku (28,8 %).

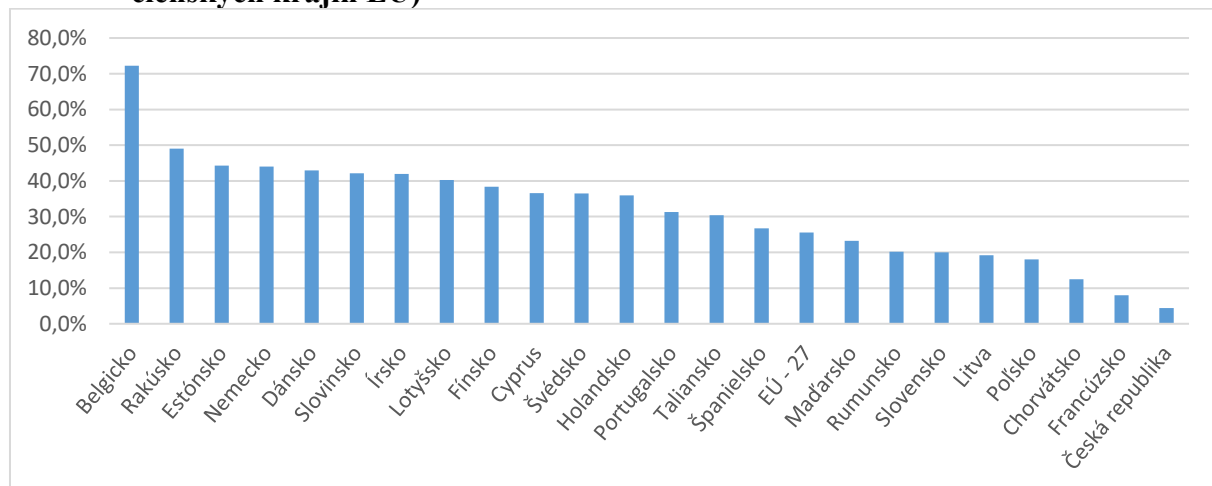
Graf 39: Podiel vyvážajúcich MSP v sektore priemyslu v roku 2021 (porovnanie v rámci vybraných členských krajín EÚ)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

Aj v rámci porovnania podielu dovážajúcich MSP na celkovom počte MSP v sektore priemyslu sa Slovensko umiestnilo na posledných priečkach (s podielom 20,0 %). Najnižší podiel MSP bol dosiahnutý v Chorvátsku (12,5 %), Francúzsku (8,0 %) a v Českej republike (4,4 %). Naopak na prvej priečke sa umiestnilo v zmysle sledovaného podielu dovážajúcich MSP v sektore priemyslu Belgicko (72,3 %), za ním s výraznejším odstupom Rakúsko (49,0 %) a Estónsko (44,3 %).

Graf 40: Podiel dovážajúcich MSP v sektore priemyslu v roku 2021 (porovnanie v rámci členských krajín EÚ)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Eurostatu.

Záver

Na základe analýzy dostupných údajov o zahraničnom obchode malých a stredných podnikov za rok 2022 možno identifikovať niekoľko kľúčových zistení, ktoré jasnejšie odrážajú špecifickú pozíciu MSP v zahranično-obchodnej oblasti:

- V roku 2022 dosiahli malé a stredné podniky najvýraznejší rast vývozu za obdobie predchádzajúcej dekády. Objem vývozu MSP dosiahol 24 181,8 mil. Eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšil o takmer jednu pätinu. Tento rast prevýšil nárast veľkých podnikov, ktorý bol 13,2 %.
- V zahraničnom obchode Slovenska aj naďalej zastávajú dominantné postavenie veľké podniky. Podiel MSP na celkovom objeme vývozu sa zvýšil na 29,7 % (bez započítania zahraničných osôb).
- V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšil objem vývozu vo všetkých sledovaných veľkostných kategóriách podnikov. Na vysokú dynamiku rastu vývozu MSP pozitívne vplýval najmä vývoz mikropodnikov (rast o 19,9 %) a stredných podnikov (rast o 21,9 %).
- V teritoriálnej štruktúre vývozu zostáva vývoz MSP sústredený na trhy Európskej únie, pričom v posledných rokoch klesol podiel vývozu MSP do krajín EÚ pod 90 %. V roku 2022 predstavoval celkový objem vývozu MSP do krajín EÚ 21 059,6 mil. Eur, čo je 87,1 % z celkového vývozu MSP. V porovnaní s minulým rokom sa tento podiel mierne znížil (o 2,4 p. b.). V teritoriálnej štruktúre vývozu MSP do krajín EÚ prevládali krajiny ako Česká republika, Nemecko, Maďarsko, Poľsko a Rakúsko.
- Vývoz MSP do krajín mimo EÚ sa v roku 2022 zvýšil na 3 122,2 mil. Eur, čo predstavuje takmer polovičný nárast (o 46,4 %) v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Najvýraznejší rast dosiahol vývoz MSP do Ukrajiny, Nórska a Maroka. Podrobnejšie informácie o komoditnej štruktúre vývozu MSP na Ukrajinu pre rok 2022 nie sú dostupné. Na základe dostupných informácií je však možné predpokladať, že za zvýšeným vývozom rôznych priemyselných výrobkov na Ukrajinu mohli byť najmä obchodné aktivity malých a stredných podnikov.
- Komoditná štruktúra vývozu MSP je naďalej pomerne koncentrovaná. Päť najvýznamnejších vývozných komoditných skupín z pohľadu MSP zastávalo viac ako dvojtretinový podiel na celkovom objeme vývozu malých a stredných podnikov. Medzi 5 najvýznamnejších komoditných skupín vývozu MSP patrili v roku 2022: stroje, prístroje, elektronické zariadenia (25,3 %), základné kovy a výrobky z nich (17,8 %), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (10,8 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (7,2 %) a rastlinné výrobky (5,7 %).
- Viac ako tri štvrtiny z celkového vývozu malých a stredných podnikov tvorili podnikatelia pôsobiaci v odvetví priemyslu (52,3 %) a obchodu (30,4 %). Index exportnej schopnosti malých a stredných podnikov v priemysle sa znížil na hodnotu 0,28. Podiel tržieb z exportu MSP dosiahol viac ako jednu štvrtinu z celkových tržieb v priemysle.
- Regionálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov sa stále vyznačuje prevažujúcim zastúpením Bratislavského kraja (25,5 %). Naopak, najnižší podiel na celkovom vývoze MSP dosiahol Banskobystrický (7,0 %) a Košický kraj (8,1 %).
- Počet vyvážajúcich malých a stredných podnikov sa zvýšil o takmer 700 subjektov na 31 200 MSP. Malé a stredné podniky dosiahli 98,5 % podiel na celkovom počte vyvážajúcich podnikateľských subjektov (31 667). Z hľadiska právnej formy v tejto skupine naďalej dominujú právnické osoby s podielom 88,2 %. V odvetvovej štruktúre

vyvážajúcich MSP (podľa hrubšieho členenia SK NACE) prevládajú subjekty z odvetvia obchodu (32,8 %), priemyslu (23,0 %) a obchodných služieb (19,0 %).

- Podobne ako v prípade vývozu, aj dovoz malých a stredných podnikov zaznamenal pozitívny vývoj. Objem dovezeného tovaru MSP sa zvýšil o takmer pätinu (o 19,7 %) a dosiahol úroveň 35 971,1 mil. Eur. Podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze predstavoval 38,0 %.
- Aj na dovoze sa vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov preukazuje kľúčová úloha jednotného trhu EÚ. Dovozy malých a stredných podnikov z krajín EÚ predstavoval približne tri štvrtiny z celkového dovozu MSP. Najvýznamnejším dovozným obchodným partnerom MSP bolo Česko, nasledované Nemeckom. Z trhov mimo EÚ to boli Čína, Južná Kórea a Spojené štáty americké.
- V komoditnej štruktúre dovozu MSP sa umiestňujú sa prvých piatich najvýznamnejších miestach identické tovary ako v prípade vývozu MSP. Táto skutočnosť poukazuje na vysoký podiel vnútroodvetvového obchodu na celkovej obchodnej výmene MSP. Dovozy strojov, prístrojov a elektronických zariadení tvorí viac ako jednu pätinu celkového dovozu MSP.
- Dominancia Bratislavského kraja je v prípade dovozu MSP ešte výraznejšia ako pri vývoze. Predstavoval 42,7 % podiel z celkového dovozu MSP. Najnižšie zastúpenie na celkovom objeme dovozu MSP zastávali malé a stredné podniky v Banskobystrickom a v Prešovskom kraji.
- Celkový počet dovážajúcich podnikateľských subjektov dosiahol v roku 2022 úroveň 107 371 podnikov (nové maximum), z toho podiel MSP predstavoval 99,3 % (106 633 podnikov z veľkostnej kategórie MSP). Z hľadiska právnej formy v tejto skupine dominujú právnické osoby s podielom 80,8 %.
- Saldo zahraničného obchodu malých a stredných podnikov stále dosahuje záporné hodnoty, na rozdiel od veľkých podnikov, ktorých saldo zahraničného obchodu je každoročne kladné. V roku 2022 dosiahlo pasívne saldo malých a stredných podnikov 11 789,3 mil. Eur, čo predstavuje medziročný nárast pasívneho salda o jednu pätinu. Na druhej strane MSP dosiahli najvyššie pasívne saldo s Čínou, Poľskom a Českou republikou.
- Slovensko sa umiestnilo v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ s 31,5 % podielom MSP na vývoze do krajín EÚ v druhej polovici hodnotených krajín. V rámci vývozu MSP do krajín mimo EÚ Slovensko zaujímalo poslednú pozíciu s podielom MSP na úrovni 18,2 %.
- Slovensko zaostáva za krajinami EÚ aj v počte vyvážajúcich MSP v sektore priemyslu. V roku 2021 sa Slovensko umiestnilo na posledných priečkach medzi krajinami EÚ z hľadiska podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v sektore, a to s podielom 8,3 %. Aj tieto výsledky poukazujú na potrebu výraznejšej podpory zahranično-obchodných aktivít malých a stredných podnikov.

Metodické poznámky

Charakteristika údajových zdrojov

V zmysle charakteristiky údajových zdrojov, ktoré sú použité V *Postavení MSP v zahraničnom obchode SR v roku 2021* ide o spracovanie údajov o zahraničnom obchode z/zo:

- Štatistického úradu Slovenskej republiky²⁰ (kapitola 1 - 4) a²¹
- Eurostatu (kapitola 5).

Štatistika o zahraničnom obchode, ktorú spracováva ŠÚ SR, sa skladá z údajov z EXTRASTAT a INTRASTAT systému. EXTRASTAT systém poskytuje informácie o výmene tovarov s nečlenskými štátmi EÚ na základe colných vyhlásení. Súčasťou štatistiky obchodu medzi členskými štátmi, teda aj INTRASTAT systému sú podľa Finančnej správy Slovenskej republiky informácie o tovare, ktorý má štatút Európskej únie a je v pohybe medzi členskými štátmi.²² Systém INTRASTAT sa vzťahuje aj na tovary, ktoré prekročia vonkajšiu hranicu Európskej únie pri pohybe z jedného členského štátu do iného. Pre systém INTRASTAT-SK je tovarom všetok hnuťelný majetok vrátane elektrickej energie, plynu a vody. Spravodajskou jednotkou pre systém INTRASTAT-SK je každá právnická, fyzická osoba a skupina registrovaná pre DPH v Slovenskej republike (podľa § 69a platného zákona o dani z pridanej hodnoty), ktorá za predchádzajúci kalendárny rok, alebo od začiatku sledovaného roka prijala alebo odoslala tovar EÚ v súhrnnej hodnote vyššej ako prah oslobodenia. Práh oslobodenia pre rok 2022 je stanovený vo výške 1 000 000 Eur pre prijatie aj odoslanie. Pre subjekty, ktoré pôsobia v odvetviach pôdohospodárstva a potravinárstva, boli zachované prahy oslobodenia 200 000 Eur pre prijatie tovaru a 400 000 Eur pre odoslanie tovaru v rámci EÚ.

Prezentované štatistické údaje o postavení malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR s tovarom sú spracované na základe definitívnych výsledkov zahraničného obchodu SR za rok 2022, ktoré boli publikované Štatistickým úradom SR v podrobnej štruktúre v roku 2022.

Definitívne výsledky zahraničného obchodu sú následne štruktúrované podľa:

- veľkostnej kategórie podnikov²³,
- teritoriálneho hľadiska ZO (v zmysle členských krajín EÚ a 20 najvýznamnejších krajín mimo EÚ z pohľadu zahranično-obchodných aktivít),
- komoditnej štruktúry ZO (na základe tried HS a high-tech tovarov),
- odvetvovej štruktúry ZO,
- regionálneho hľadiska ZO podľa krajov SR (podľa štatistickej územnej jednotky NUTS 3),
- právnej formy vyvážajúcich/dovážajúcich podnikateľských subjektov.

²⁰ Údaje o ZO, ktoré sú publikované ŠÚ SR sú zostavované podľa národného konceptu.

²¹ Údaje o veľkostných kategóriách a ekonomickej činnosti podnikateľských subjektov boli použité na základe prepojenia údajov Registra zahraničného obchodu ŠÚ SR a Registra organizácií ŠÚ SR. Zdrojom údajov o zahraničnom obchode ostatných krajín EÚ je Eurostat.

²² Finančná správa Slovenskej republiky (2018). Dostupné online na: <https://intrastat.financnasprava.sk/index.php?page=vsinfo>

²³ Údaje o veľkostnej kategórii podnikov, ekonomickej činnosti SK NACE, právnej forme a údaje o vlastníctve podnikateľských subjektov sú spracované na základe prepojenia údajov Registra zahraničného obchodu ŠÚ SR a Registra organizácií ŠÚ SR.

Štruktúra zahraničného obchodu podľa veľkostných kategórií podnikov je spracovaná na základe údajov, z ktorých boli vylúčené operácie vykonávané zahraničnými osobami.

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tomto dokumente je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od 1.1.2005. **Kategóriu malých a stredných podnikov (MSP)** tvoria podniky s počtom zamestnancov menším ako 250, kategóriu veľkých podnikov tvoria podniky s počtom zamestnancov 250 a viac. V rámci kategórie MSP sú rozlišované **mikropodniky** (0–9 zamestnancov), **malé podniky** (10–49 zamestnancov) a **stredné podniky** (50–249 zamestnancov). **Kategória mikropodnikov** zahŕňa aj podnikateľské subjekty s nezisteným počtom zamestnancov. Okrem počtu pracovníkov platia pre kategorizáciu podniku podľa uvedeného odporúčania aj ďalšie kritériá týkajúce sa výšky obratu, hodnoty aktív a vlastníckej štruktúry. V dokumente sa uvažuje s počtom zamestnancov ako s jediným kritériom na začlenenie podniku do kategórie MSP.

Do spracovania sú zahrnuté aj obchodné operácie, ktoré realizovali registrované skupiny pre DPH (registrácia viacerých zdaniteľných osôb ako jedného platiteľa dane pod jedným identifikačným číslom pre DPH). Skupinové registrácie predstavujú vzájomne prepojené subjekty s finančnou, majetkovou a organizačnou previazanosťou. Za všetky prepojené subjekty skupiny podáva hlásenia INTRASTAT-SK jeden zástupca (kumulované hodnoty vývozných a obchodných operácií členov skupiny). Počet zamestnancov registrovanej skupiny predstavuje kumulovaný počet zamestnancov všetkých jej členov.

V Postavení malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR v roku 2022, vývozné (ako aj dovozné) operácie pokrývajú aj vývozy (aj dovozy) neziskovo orientovaných subjektov. V roku 2020 predstavoval podiel hodnoty vývozných operácií pokrývajúcich vývoz neziskovo orientovaných subjektov súhrnne 0,01 % na celkovom vývoze. A podiel hodnoty dovozných operácií pokrývajúcich dovoz neziskovo orientovaných subjektov predstavoval súhrnne 0,2 % na celkovom dovoze.

Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu je spracovaná podľa národného konceptu, t. j. podľa krajiny pôvodu (pri celkovom dovoze) a krajiny určenia (pri celkovom vývoze). V prípade nešpecifikovaného dovozu sa spracovanie uskutočnilo na základe krajiny zaslania. Za krajinu pôvodu sa považuje krajina, v ktorej bol tovar úplne vyrobený alebo získaný, alebo v ktorej tovar podstúpil podstatnú transformáciu. Za krajinu určenia sa považuje krajina, kde má byť tovar používaný, spotrebovaný alebo spracovaný, alebo posledná známa krajina, do ktorej bude tovar dopravený.

Z hľadiska komoditnej štruktúry ZO sú jednotlivé komodity agregované podľa tried HS, ustanoveného na základe Medzinárodného dohovoru o HS opisu a číselného označovania tovaru. **Postavenie MSP v zahraničnom obchode high-tech tovarov** je spracované na základe zoznamu high-tech tovarov podľa Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev.4 (v časti Príloha).

Z hľadiska právnych foriem zahrňujú podnikateľské subjekty v jednotlivých veľkostných kategóriách právnické osoby – podniky, ako aj fyzické osoby – podnikateľov.

V **zmysle regionálneho členenia** zahraničného obchodu (podľa krajov SR) sa pre identifikáciu príslušnosti podnikateľského subjektu uplatňuje údaj o sídle objektu.

Zdrojom údajov využitým v kapitole 5 Postavenie MSP v zahraničnom obchode v SR a v krajinách EÚ, je za účelom komparácie postavenia Slovenska s ostatnými členskými krajinami Európskej únie, Eurostat. Údaje o zahraničnom obchode publikované Eurostatom a Štatistickým úradom sú mierne rozdielne. Rozdielnosť vyplýva z metodického prístupu k obchodným operáciám podnikov s nezisteným počtom zamestnancov. SBA zahŕňa obchodné

operácie týchto podnikov do kategórie mikropodnikov.²⁴ Na rozdiel tomu, Eurostat nezapočítava žiadne obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.

Zásadná úprava metodiky vykazovania zahraničného obchodu SR

Štatistický úrad pristúpil v roku 2019 k zásadnej úprave metodiky týkajúcej sa vykazovania štatistiky zahraničného obchodu SR. Dôvodom úpravy metodiky boli najmä zmeny v oblasti obchodu s vybranými obchodnými operáciami (ako energie). Pri zostavovaní celkového vývozu a dovozu vo vyššie uvedenej oblasti obchodu s energiami sa aktualizovali postupy pre overovanie zmeny ekonomického vlastníctva. V prípade, že nedošlo k zmene vlastníctva, boli takéto dáta zo štatistiky zahraničného obchodu vylúčené. Zmenilo sa aj referenčné obdobie pre štatistiku obchodu s nečlenskými krajinami. Po novom bude vývoz a dovoz zahrnutý do mesiaca, v ktorom bolo prijaté colné vyhlásenie. Všetky vykonané zmeny sú v súlade s príslušnou európskou legislatívou.²⁵

Vypracované analytické dokumenty s názvom *Postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR*, zahŕňajú od roku 2019 údaje spracované podľa novej revidovanej metodiky. V súvislosti so zavedením novej metodiky sa začali do štatistiky zahraničného obchodu imputovať hodnoty vybraných operácií (imputované údaje v predloženom analytickom dokumente zahŕňajú komodity elektrinu a plyn). V častiach týkajúcich sa celkového vývoja objemu vývozu a dovozu, ako aj v častiach týkajúcich sa teritoriálnej štruktúry vývozu a dovozu sú imputované údaje zahrnuté v súhrnných tabuľkách.

²⁴ Slovak Business Agency na základe dát ŠÚ SR v zmysle konzistentného metodického prístupu zahŕňa obchodné operácie týchto podnikov do kategórie mikropodnikov.

²⁵ Detailné informácie o revízií sú dostupné na stránke ŠÚ SR.

Zoznam použitej literatúry

Finančná správa Slovenskej republiky. 2018. Dostupné online:
<https://intrastat.financnasprava.sk/index.php?page=vsinfo>

SBA, 2023. Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2022. Dostupné online:
https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/07/MSP_v_cislach_2022.pdf

ŠÚSR, 2023. Definitívne údaje zahraničného obchodu za rok 2022. Dostupné online:
https://datacube.statistics.sk/#!/lang/sk/?utm_source=susr_portalHP&utm_medium=page_database&utm_campaign=DATAcube_portalHP

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR.